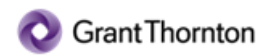

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Radomin

**na potrzeby opracowania
Strategii Rozwoju Gminy Radomin na lata 2021-2027**

Wykonawca: Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. Sp. k.
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl

Data: maj 2021 r.

Spis treści

SPIS TREŚCI	3
SPIS TABEL	4
SPIS WYKRESÓW	4
SPIS ZDJĘĆ	5
WPROWADZENIE	6
1. SFERA SPOŁECZNA	8
1.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
1.1.1. Rys historyczny	8
1.1.2. Położenie geograficzne i podział administracyjny	8
1.1.3. Liczba ludności	9
1.1.4. Prognozy demograficzne	10
1.2. SFERA SPOŁECZNA	12
1.2.1. Kultura i sport	12
1.2.2. Edukacja	21
1.2.3. Pomoc społeczna	29
1.2.4. Ochrona zdrowia	31
1.2.5. Działalność organizacji pozarządowych	32
1.2.6. Bezpieczeństwo	36
2. SFERA PRZESTRZENNA	36
2.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I DZIEDZICTWO KULTUROWE	36
2.1.1. Rzeźba terenu	36
2.1.2. Gleby	37
2.1.3. Szata leśna	38
2.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne	39
2.1.5. Klimat	40
2.1.6. Ochrona przyrody	42
2.1.7. Turystyka i rekreacja	45
2.1.8. Dziedzictwo kulturowe	48
2.2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	52
2.2.1. Infrastruktura transportowa	52
2.2.2. Punkty oświetleniowe	53
2.2.3. Infrastruktura telekomunikacyjna	54
2.2.4. Gospodarka wodno-ściekowa	54
2.2.5. Sieć gazowa	55
2.2.6. Gospodarka odpadami	55
2.2.7. Energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii	56
2.2.8. Mieszkalnictwo	56
3. SFERA GOSPODARCZA	57
3.1. GOSPODARKA	57
3.1.1. Podmioty Gospodarcze	57
3.1.2. Rolnictwo i leśnictwo	59
3.1.3. Tereny inwestycyjne	59
3.1.4. Rynek pracy	60
3.1.5. Budżet Gminy	61

Spis tabel

Tabela 1. Prognozy demograficzne dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2025-2050	10
Tabela 2. Dane Biblioteki Publicznej na terenie Gminy Radomin w 2019 roku	15
Tabela 3. Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Radomin, a także granice obwodów tych szkół, od dnia 1 września 2019 r.	22
Tabela 4. Rodzaje i liczba placówek edukacyjnych oraz ich uczniów (2010-2020).....	26
Tabela 5. Liczba uczniów i oddziałów w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2019/2020	27
Tabela 6. Liczba uczniów w poszczególnych klasach w roku szkolnym 2019/2020.....	27
Tabela 7. Średnie wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w roku szkolnym 2019/2020	27
Tabela 8. Liczba uczniów w szkołach w latach 2004/2005 – 2019/2020	28
Tabela 9. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej na terenie Gminy Radomin w latach 2010, 2014, 2019 i 2020.....	30
Tabela 10. Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej w Gminie Radomin w 2019 i 2020 r....	31
Tabela 11. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Gminy Radomin (2012-2019).....	32
Tabela 12. Organizacje pozarządowe Gminy Radomin	32
Tabela 13. Gleby według klas bonitacyjnych	38
Tabela 14. Lasy na terenie Gminy Radomin	39
Tabela 15. Tabela klimatu Gminy Radomin	42
Tabela 16. Charakterystyka użytków ekologicznych ustanowionych na terenie Gminy Radomin.....	44
Tabela 17. Pomniki przyrody na terenie Gminy Radomin.....	44
Tabela 18. Baza wypoczynkowa na terenie Gminy Radomin	45
Tabela 19. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Gminy Radomin	46
Tabela 20. Liczba zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków Gminy Radomin w podziale na rodzaje	48
Tabela 21. Kategorie i długości dróg na terenie Gminy Radomin.....	52
Tabela 22. Istniejące chodniki (2020 r.)	53
Tabela 23. Sieć wodociągowa w Gminie.....	54
Tabela 24. Sieć kanalizacyjna	55
Tabela 25. Zmieszane odpady zebrane na terenie Gminy i Powiatu w tonach	56
Tabela 26. Wykaz lokali stanowiących mieszkaniowy zasób Gminy Radomin.....	57
Tabela 27. Wykaz gruntów stanowiących własność Gminy Radomin	59
Tabela 28. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy w latach 2010, 2014, 2019, 2020	60
Tabela 29. Dochody i wydatki budżetowe Gminy Radomin w latach 2017 – 2019 (w zł).....	61
Tabela 30. Dochody budżetu Gminy Radomin według wybranych działów (w %)	62
Tabela 31. Wydatki budżetu Gminy Radomin według wybranych działów (w %).....	63

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Gminy w latach 2010-2020.....	9
Wykres 2. Liczba ludności Gminy w podziale ze względu na płeć (2010-2020).....	10
Wykres 3. Prognozy demograficzne dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2025-2050	12
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2020	31
Wykres 5. Klimatogram Gminy Radomin	41
Wykres 6. Wykres temperaturowy Gminy Radomin.....	41

Wykres 7. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON	58
Wykres 8. Podział przedsiębiorstw wg grup sekcji prowadzonej działalności	58
Wykres 9. Pracujący na 1 000 ludności w latach 2010, 2014, 2019	60
Wykres 10. Dochody i wydatki budżetowe Gminy Radomin w latach 2017 – 2019 (w zł)	62
Wykres 11. Wydatki i dochody budżetowe Gminy Radomin na jednego mieszkańca w latach 2017 – 2019 (w zł)	64

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Radominie	13
Zdjęcie 2. Gminna Biblioteka Publiczna im. Ziemi Dobrzyńskiej w Radominie	14
Zdjęcie 3. Ośrodek Chopinowski w Szafarni	16
Zdjęcie 4. Regionalna Izba Pamięci Marii Dąbrowskiej	17
Zdjęcie 5. Cykliczne imprezy kulturalne na terenie Gminy Radomin	17
Zdjęcie 6. Herb KS Sokół Radomin	18
Zdjęcie 7. Cykliczne imprezy sportowe na terenie Gminy Radomin	19
Zdjęcie 8. Obiekty sportowe na terenie Gminy Radomin	20
Zdjęcie 9. Przedszkole Publiczne w Radominie	22
Zdjęcie 10. SP w Radominie	23
Zdjęcie 11. Szkoła Podstawowa im. Dziewanowskich w Płonem	24
Zdjęcie 12. GOPS w Radominie	29
Zdjęcie 13. Kościół parafialny rzym.-kat., p.w. Wniebowzięcia NMP w Dulsku	49
Zdjęcie 14. Kościół parafialny rzym.-kat., murowany p.w. św. Jakuba w Płonem	50
Zdjęcie 15. Kościół parafialny rzym.-kat. p.w. św. Mikołaja w Radominie	50
Zdjęcie 16. Pałac w Szafarni	51
Zdjęcie 17. Zespół dworsko-parkowy w Płonem	52

Wprowadzenie

Na wstępie zaznaczyć trzeba, że kompleksowa i pogłębiona diagnoza stanowi punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju gminy. Zgodnie z obowiązującym prawem, diagnoza nie jest tylko dobrą praktyką czy standardem realizacyjnym, ale obowiązkiem ustawowym (art. 10a ust 1 uzppr). W niniejszym przypadku diagnoza została przygotowana jako odrębny dokument (raport diagnostyczny), z kolei wnioski płynące z przeprowadzonej diagnozy wskazane zostaną w samej strategii.

Diagnoza została podzielona na trzy główne sfery, w ramach których zawarto opis poszczególnych dziedzin życia w gminie. Podział ten przedstawia się następująco:

- 1) Sfera społeczna, w ramach której przedstawione zostały:
  - ogólna charakterystyka gminy, w tym:
    - rys historyczny,
    - położenie geograficzne i podział administracyjny,
    - liczba ludności,
    - prognozy demograficzne,
  - kultura i sport,
  - edukacja,
  - pomoc społeczna,
  - ochrona zdrowia,
  - działalność organizacji pozarządowych,
  - bezpieczeństwo.
- 2) Sfera przestrzenna, w ramach której przedstawione zostały:
  - środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe, w tym:
    - rzeźba terenu,
    - gleby,
    - szata leśna,
    - wody powierzchniowe i podziemne,
    - klimat,
    - ochrona przyrody,
    - turystyka i rekreacja,
    - dziedzictwo kulturowe,
  - zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna, w tym:
    - infrastruktura transportowa,
    - punkty oświetleniowe,
    - infrastruktura telekomunikacyjna,
    - gospodarka wodno-ściekowa,
    - sieć gazowa,
    - gospodarka odpadami,
    - energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii,
    - mieszkalnictwo.
- 3) Sfera gospodarcza, w ramach której przedstawione zostały:
  - podmioty gospodarcze,
  - tereny inwestycyjne,
  - rolnictwo i leśnictwo,
  - rynek pracy,
  - budżet gminy.

Niniejsza diagnoza została przygotowana w oparciu o szereg dokumentów:

- Raport o stanie Gminy Radomin za rok 2019
- Zarządzenie Nr 36/2020 Wójta Gminy Radomin z dnia 27 sierpnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radomin

- ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOMIN
- Strategia rozwoju Gminy Radomin na lata 2014-2020
- Sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Radomin za lata 2017, 2018 i 2019
- Statystyczne Vademecum Samorządowca

oraz danych źródłowych w sieci:

- <http://www.szafarnia.art.pl/o-nas/>
- <http://radomin.pl/gokis/>
- <http://radomin.pl/sokol-radomin/>
- <https://bip.radomin.pl/26,gmina-radomin>
- <https://nk.pl/szkola/6615/szkola-podstawowa-im-dziewanowskich-w-plonnem>
- <https://pl.climate-data.org>
- <http://crfop.gdos.gov.pl/>
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Parafia_Wniebowzi%C4%99cia_Naj%C5%9Bwi%C4%99t_szej_Maryi_Panny_w_Dulsku
- <https://pl-pl.facebook.com/swjakubplonne>
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Parafia_%C5%9Bw._Miko%C5%82aja_w_Radominie
- <http://www.szafarnia.art.pl/historia/>
- <http://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/10948/Plonne/>
- Google Maps
- Facebook
- Street View
- GUS BDL
- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

a także z danych jednostek organizacyjnych:

- Dane UG Radomin
- GOPS w Radominie
- Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu-Dobrzyniu

Diagnoza przygotowana została w dwóch wariantach:

- 1) Dynamicznym – przeprowadzona została analiza trendów/tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach. Diagnoza została zatem przeprowadzana w układzie dynamicznym (kilkuletnim), który pozwolił na uzyskanie informacji o dokonujących się zmianach.
- 2) Porównawczym – w diagnozie zastosowane zostały porównania, które pozwoliły umiejscowić gminę w szerszym kontekście, a jednocześnie mogą posłużyć jako podstawa do samodoskonalenia. Kluczowy w tym przypadku był dobór tła porównawczego. Gminę przedstawiono na tle powiatu, województwa, a niekiedy również kraju.

Na sam koniec warto wspomnieć, że diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Ma ona bowiem umożliwić podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

1. Sfera społeczna

Przy tej sferze warto wspomnieć, że infrastruktura społeczna jest również w niej omawiana, jednakże ze względu na większe znaczenie działań miękkich o charakterze społecznym (np. programy edukacyjne, programy społeczne skierowane do osób starszych czy niepełnosprawnych, działania o charakterze kulturalnym itp.) realizowanych z wykorzystaniem infrastruktury społecznej, infrastruktura społeczna została opisana w powiązaniu z działaniami społecznymi.

1.1. Ogólna charakterystyka gminy

1.1.1. Rys historyczny

Pierwotna nazwa „Radomin” to „Radomino”. Od XII wieku do roku 1837 Radomin był własnością klasztoru Norbertanek w Strzelnie. Pierwsza wzmianka w starych księgach dotycząca Radomina ukazała się w 1193 roku, być może jest to rok powstania tej miejscowości. Do ważniejszych zabytków należy kościół, który jak głosi tradycja, zbudowany został ok. roku 1210. Nie jest wykluczone, że kościół ten jest dziełem sztuki romańskiej. Nasuwa te domysły kamień polny w jego murach, kształty otworów okiennych oraz plan nazwy kościelnej. Świątynia ta ulegała przebudowie. Gotyk zmienił okna i dodał ceglany szczyt, w wieku XVII wejściowy portal gotycki zmienił barok. Wewnątrz znajdują się trzy ołtarze dębowe, we wszystkich znajdują się relikwie św. Władysława. W kruchcie są też cztery groby właścicieli ziemskich z początku XIX wieku. Są to groby rodziny Cissowskich. Ozdobą kościoła są nieduże ośmiogłosowe organy. Zbudował je Michał Ignacy Lachowski w 1794 roku.

W roku 1323 m.in. przez Radomin prowadziła średniowieczna droga z Rypina do Torunia. W 1375 roku Radomin uzyskał immunitet (zwolnienie chłopów od danin i posług dla księcia) i została założona karczma. W tym samym roku wieś ta była w posiadaniu jednego z Pierzchałów – Iwona z Radomina, marszałka dobrzyńskiego. Na sejmiku w 1434 roku wśród reprezentantów rodów szlacheckich powiatu rypińskiego był także ród Pierzchałów z Radomina. W latach 1530-1564 Radomin był w posiadaniu ośmiu właścicieli.

W XVIII wieku zamieszkujący Radomin Cissowscy przejęli wieś na własność, później Rościszewski, którego zwłoki spoczywają w rodzinnym grobowcu na tutejszym cmentarzu. W roku 1822 dziedzic Rościszewski wybudował szkołę, do której uczęszczało 12 dzieci, lecz w dwa lata później szkoła przestała istnieć ze względu na odpłatność za naukę w tym też roku wybudowano urząd celny, karczmę, wiatrak, cegielnię i czterdzieści dwa domy (w tym 6 murowanych). Posterunek żandarmerii carskiej mieścił się na plebanii. Do 1939 roku Radominem władała rodzina Rościszewskich i Kolskich. W okresie II wojny światowej wieś była pod okupacją niemiecką. Została ona wyzwolona 23 stycznia 1945 roku przez żołnierzy 65 Armii gen. P. Batowa. Zginęło wówczas 49-52 żołnierzy radzieckich, którzy spoczywają na miejscowym cmentarzu. Z okresu II wojny światowej pozostały w parku fragmenty, na których miała być zbudowana szkoła dla młodzieży niemieckiej Hitlerjugend Rośnie tam też dąb, którego wiek szacuje się na 700 lat. Jak głosi legenda, pod tym dębem odpoczywał król Władysław Jagiełło w drodze na Grunwald.¹

1.1.2. Położenie geograficzne i podział administracyjny

Gmina Radomin położona jest we wschodniej części woj. kujawsko-pomorskiego. Obejmuje swoim obszarem 8.077 ha, podzielona na 16 sołectw z liczbą 4146 mieszkańców (stan na 31.12.2018), graniczy z gminami Golub-Dobrzyn, Zbójno, Brzuze i Wąpielsk. Od strony północno-zachodniej grunty gminy sąsiadują z rzeką Drwęcą, natomiast od strony południowo-zachodniej z rzeką

---

¹ Źródło: <https://bjp.radomin.pl/26,gmina-radomin>

Rusiec jako dopływem Drwęcy. Nie występują jeziora i większe zbiorniki wodne. Znaczna część gminy położona jest w pradolinie rzeki Drwęcy. Gmina posiada duże walory turystyczne i przyrodnicze.

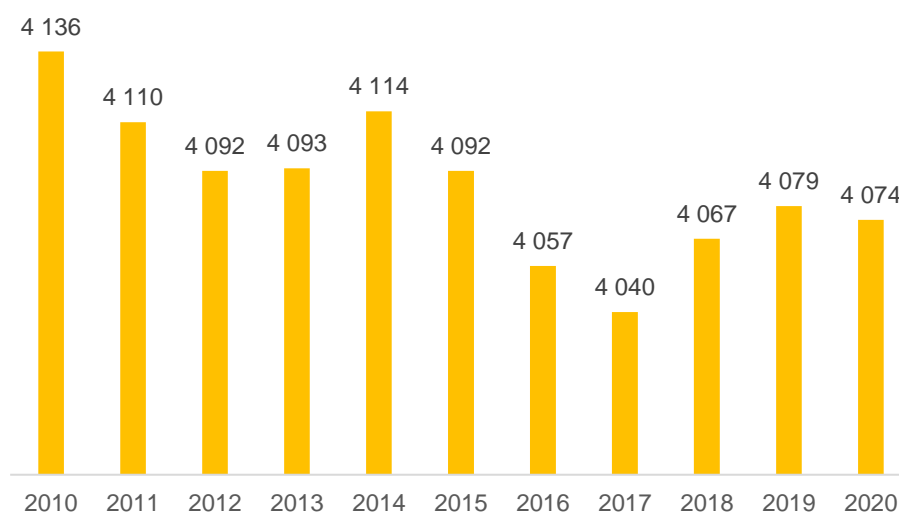
W skład Gminy Radomin wchodzi 16 sołectw:

- 1) Bocheniec;
- 2) Dulsk;
- 3) Gaj;
- 4) Jakubkowo;
- 5) Kamionka;
- 6) Łubki;
- 7) Piórkowo;
- 8) Płonko;
- 9) Płonne;
- 10) Radomin;
- 11) Rętwiny;
- 12) Rodzone;
- 13) Szafarnia;
- 14) Szczutowo;
- 15) Wilczewko;
- 16) Wilczewo.

1.1.3. Liczba ludności

W roku 2019 r. Gminę Radomin zamieszkiwało 4 079 osób. Tym samym mieszkańcy Gminy stanowili 9,06% ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego oraz 0,20% ludności województwa kujawsko-pomorskiego. Na przestrzeni lat 2010 – 2020 liczba ludności uległa zmniejszeniu. W 2020 r. w porównaniu z rokiem 2010 liczba ludności zmalała o 1,50% (spadek o 62 osoby).

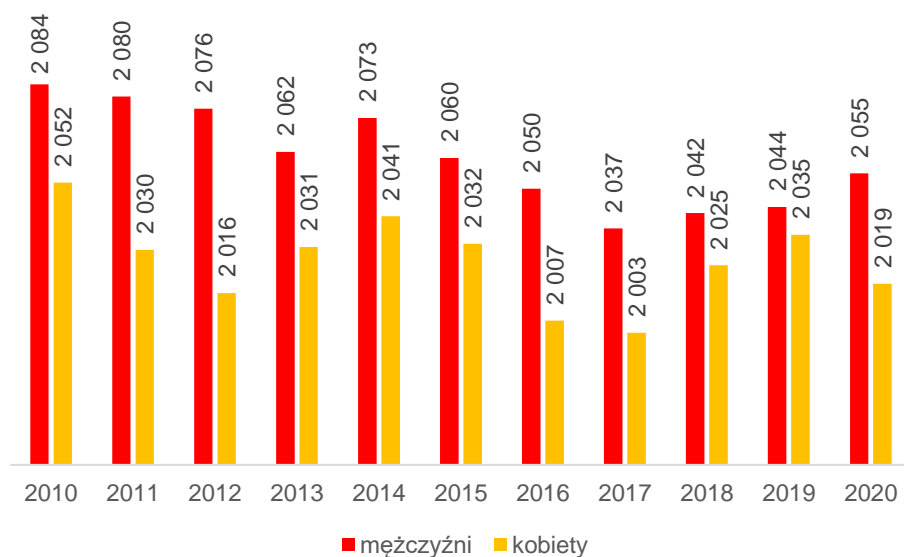
Wykres 1. Liczba ludności Gminy w latach 2010-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Radominie

W 2019 r. w ogólnej liczbie ludności kobiety stanowiły 49,89%, a mężczyźni 50,11%. W 2020 r. natomiast kobiety stanowiły 49,56%, a mężczyźni – 50,44% ogólnej liczby ludności.

Wykres 2. Liczba ludności Gminy w podziale ze względu na płeć (2010-2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Radominie

1.1.4. Prognozy demograficzne

Prognozy demograficzne dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Prognozy demograficzne dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2025-2050

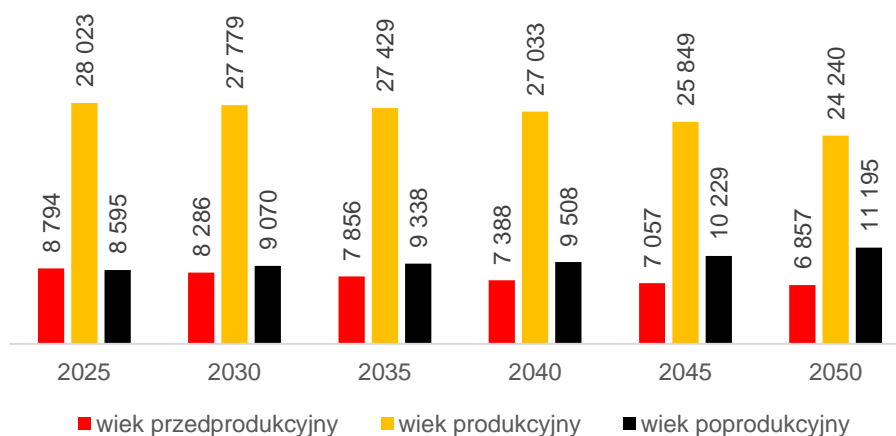
Prognoza dla 2025 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	3 147	1 611	1 536	5 647	2 937	2 710
produkcyjny	10 149	5 232	4 917	17 874	9 623	8 251
poprodukcyjny	3 547	1 215	2 332	5 048	1 928	3 120
Prognoza dla 2030 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 871	1 479	1 392	5 415	2 787	2 628
produkcyjny	10 004	5 086	4 918	17 775	9 461	8 314
poprodukcyjny	3 694	1 366	2 328	5 376	2 223	3 153
Prognoza dla 2035 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 679	1 380	1 299	5 177	2 670	2 507

produkcyjny	9 822	4 954	4 868	17 607	9 263	8 344
poprodukcyjny	3 719	1 440	2 279	5 619	2 429	3 190
Prognoza dla 2040 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 513	1 295	1 218	4 875	2 515	2 360
produkcyjny	9 598	4 815	4 783	17 435	9 071	8 364
poprodukcyjny	3 706	1 490	2 216	5 802	2 609	3 193
Prognoza dla 2045 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 407	1 241	1 166	4 650	2 401	2 249
produkcyjny	9 076	4 572	4 504	16 773	8 735	8 038
poprodukcyjny	3 899	1 607	2 292	6 330	2 876	3 454
Prognoza dla 2050 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 335	1 204	1 131	4 522	2 333	2 189
produkcyjny	8 366	4 219	4 147	15 874	8 276	7 598
poprodukcyjny	4 228	1 811	2 417	6 967	3 215	3 752

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zaprezentowane powyżej prognozy wskazują, że w 2050 r. prognozowana liczba mieszkańców powiatu golubsko-dobrzyńskiego zmaleje o 6,87% w porównaniu z rokiem 2025. Spadek liczby mieszkańców będzie widoczny zarówno na obszarach miejskich, jak i na obszarach wiejskich powiatu, tak więc ta sytuacja dotyczyć będzie także Gminy Radomin.

Wykres 3. Prognozy demograficzne dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2025-2050

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba mieszkańców powiatu golubsko-dobrzyńskiego w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym wykazuje tendencję spadkową. Prognozuje się, że wzrost nastąpi w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym, co jest odzwierciedleniem ogólnokrajowego trendu starzenia się społeczeństwa.

Trwający proces starzenia się społeczeństwa jest wynikiem korzystnych zjawisk, jakimi są: wydłużanie się trwania życia, postęp cywilizacyjny i poprawa jakości życia. Niepokój budzić może nie sam fakt wzrostu liczby starszych osób, co wzrost jej udziału w strukturze ludności, który spowodowany jest spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w strukturze demograficznej społeczeństwa.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Kultura i sport

Kultura

Działalność w zakresie kultury na terenie Gminy Radomin prowadzą:

- 1) Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Radominie (GOKiS),
- 2) Gminna Biblioteka Publiczna im. Ziemi Dobrzyńskiej w Radominie.

Na samym wstępie trzeba wspomnieć, że w przypadku biblioteki i GOKiS bazowano na danych z roku 2019 z uwagi na to, że dane z roku 2020, a więc roku pandemii, gdy działalność instytucji kultury została znacząco ograniczona, nie zobrazują skali działania tych instytucji oraz ich aktywności.

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Radominie (GOKiS)

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Radominie powstał z dniem 1 stycznia 2018 r. Zgodnie z treścią uchwały Rady Gminy NR XXXIV/204/17 działa on w formie samorządowej instytucji kultury.

Celem działania Ośrodka jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne oraz sportowe mieszkańców Gminy Radomin, a także promocja kultury i sportu. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków publicznych w ramach otrzymanej dotacji podmiotowej.

Zgodnie z Rozdziałem 2 statutu GOKiS głównym zadaniem Ośrodka jest prowadzenie działalności kulturalnej i sportowej na terenie Gminy Radomin. W ramach zaspokajania potrzeb

mieszkańców Ośrodek zobligowany jest do współpracy z lokalnymi twórcami, szkołami oraz klubami sportowymi i stowarzyszeniami z terenu Gminy.

Chcąc realizować cele statutowe zatrudniono na podstawie umów zlecenia pracowników. Instruktor sportu o specjalizacji fitness, który prowadzi zajęcia rekreacyjno-sportowe dla kobiet, odbywające się cyklicznie dwa razy w tygodniu w budynku GOKiS oraz zajęcia sportowe na obiekcie Orlik. Na obiekcie Orlik i na boisku sportowym w Radominie zajęcia sportowe z zakresu sportów zespołowych prowadzi również Dyrektor Ośrodka. Zatrudniono także instruktora siatkówki. W Ośrodku pracuje także instruktor, którego celem jest prowadzenie zajęć artystyczno-teatralnych dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Radomin. Jest to opiekun grupy teatralnej „Kurtyna”, która przedstawia spektakle na scenie GOKiS i reprezentuje Ośrodek w zewnętrznych konkursach.

Zdjęcie 1. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Radominie

Źródło: Google Maps

Ośrodek inicjuje szereg imprez oraz współpracuje z lokalną społecznością, by oferta kulturalno-sportowa na terenie Gminy Radomin była jak najszersza. W styczniu 2019 r. GOKiS zorganizował bieg uliczny na dystansie 5 km oraz współorganizował WOŚP w Radominie. Z kolei w czasie ferii zimowych zorganizował on zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży z terenu gminy, a w ramach tych spotkań dzieci miały możliwość aktywnie spędzać czas wolny. Podsumowaniem zajęć feryjnych był turniej siatkówki amatorów dla mieszkańców, w którym wzięło udział ok. 100 osób. Kolejną z inicjatyw Ośrodka jest cykl zawodów szkolnych w dyscyplinach zespołowych (m.in. tenis stołowy, siatkówka, piłka nożna), w których biorą udział dzieci uczęszczające do szkół z terenu Gminy Radomin. W marcu grupa teatralna „Kurtyna” przedstawiła spektakl pt. „Mały Książę”. Impreza była połączona z obchodami „Dnia Kobiet”. Na przedstawienie przybyło około 120 widzów, a wydarzenie zakończyło się poczęstunkiem. W czerwcu odbył się spektakl pt. „Tajemniczy Ogród”, który kończył sezon artystyczny. Obejrzało go około 100 osób pierwszego dnia i około 200 osób drugiego dnia. 2 czerwca przy współpracy z KS Sokół Radomin Ośrodek zorganizował Aktywny Dzień Dziecka na Gminnym Boisku Sportowym w Radominie. W imprezie udział wzięły dzieci z rodzicami (około 120 uczestników), których zadaniem było wspólne pokonywanie konkurencji sprawnościowych. Spotkanie zakończyło się ogniskiem integracyjnym. Kolejną formą współpracy z KS Sokół Radomin była organizacja konkursu dotyczącego typowania meczów lokalnej drużyny. Konkurs trwał przez okres sezonu rozgrywek ligowych zespołu KS Sokół Radomin. Na podstawie wyników osiągniętych w szkolnych zawodach sportowych na zakończeniu roku szkolnego uczestnikom wręczono nagrody oraz pamiątkowe statuetki. W drugim półroczu odbyły się imprezy kulturalne i sportowe, takie jak, np.: spektakle: „Kopciuszek”, „Dziady cz. II”, „Paradoks Wigilijny”, koncerty: „Dla Niepodległej”, wydarzenia sportowe: „Turniej tenisa stołowego dla dzieci”, „Mikołajkowy turniej siatkówki kobiet”, „Szkolny turniej piłki nożnej”.

W celu przyjęcia zaproszonych gości i uczestników imprez dokonano zakupu artykułów spożywczych, np. kawa, ciastka. Poza własnymi inicjatywami Ośrodek uczestniczył w organizacji imprez innych organizacji: Konkurs „Poznaj Mój Talent” zorganizowany przez Stowarzyszenie „Szansa dla Szafarni i Okolic”, piknik rodzinny „Dzień Rodziny” organizowany przez Przedszkole Publiczne w Radominie. W ramach promocji zakupiono gadżety i koszulki z logiem Ośrodka.

Należy również wspomnieć, że zgodnie z treścią punktu 9 Rozdziału 2 statutu GOKiS w Radominie obowiązkiem Ośrodka jest prowadzenie działalności Regionalnej Izby Pamięci Marii Dąbrowskiej w Płonnem.

Gminna Biblioteka Publiczna im. Ziemi Dobrzyńskiej w Radominie

Jednostką kulturalną, która pozostaje w strukturze organizacyjnej Gminy, jest także Gminna Biblioteka Publiczna im. Ziemi Dobrzyńskiej w Radominie. Jest samorządową instytucją kultury posiadającą osobowość prawną od 2007 roku. Instytucja widnieje w Gminnym Rejestrze Instytucji Kultury. Statut został nadany Uchwałą Rady Gminy Radomin Nr 156/XXXV/06 z dnia 19 kwietnia 2006 r. Biblioteka posiada filię biblioteczną w Dulsku.

Zdjęcie 2. Gminna Biblioteka Publiczna im. Ziemi Dobrzyńskiej w Radominie

Źródło: Facebook

Podstawowe zadania Gminnej Biblioteki Publicznej im. Ziemi Dobrzyńskiej, to:

- 1) Gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, zakup nowości wydawniczych z uwzględnieniem poszczególnych grup czytelniczych, uzupełnienie księgozbioru o aktualnie obowiązujący kanon lektur szkolnych.
- 2) Udostępniania zbiorów bibliotecznych.
- 3) Ocena posiadanych zbiorów pod kątem ich przydatności w środowisku i dokonywanie niezbędnych selekcji.
- 4) Wymiana książek wypożyczalni.
- 5) Popularyzacja książki i czytelnictwa, poprzez akcentowanie ważniejszych rocznic literackich i historycznych.
- 6) Wspieranie systemu edukacji, poprzez rozwijanie zainteresowań czytelniczych wśród dzieci i młodzieży szkolnej.
- 7) Przygotowanie i rozliczenie wniosku o udzielenie dofinansowania na zakup nowości wydawniczych ze środków finansowych Biblioteki Narodowej.
- 8) Opracowanie planu pracy z uwzględnieniem potrzeb środowiska.
- 9) Gromadzenie i przechowywanie dokumentacji związanej z działalnością biblioteki.
- 10) Dbłość o stan lokalu i estetyczny wygląd pomieszczeń biblioteki.
- 11) Pisanie projektów na pozyskiwanie dotacji.

Gminna Biblioteka Publiczna jako instytucja organizująca i upowszechniająca czytelnictwo w pierwszym rzędzie opiera się na racjonalnie skompletowanym księgozborze, który jest podstawowym czynnikiem warunkującym pracę w bibliotece.

W 2019 roku w bibliotece przybyło 295 vol. o wartości 7 133,34 zł, które dokładnie opisane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Dane Biblioteki Publicznej na terenie Gminy Radomin w 2019 roku

Książki zakupione z dotacji MK i Dz N	134 o wartości 3 059 zł
Książki zakupione z dotacji z UG Radomin	161 o wartości 4 074,34 zł
Literatura dla dzieci i młodzieży	90
Literatura dla dorosłych	199
Literatura popularno- naukowa	6

Źródło: Raport o stanie Gminy Radomin za rok 2019

W 2019 roku w bibliotece głównej spisywano 663 książki na ubytki o wartości 616,60 zł. Były to książki zniszczone i zdezaktualizowane. Stan księgozbioru w Radominie: 11 206 vol. o wartości 124 268,77 zł. Stan księgozbioru w Dulsku: 2 949 vol. o wartości 18 345,67 zł.

W bibliotece i wypożyczalni w trakcie roku zarejestrowano 237 czytelników. Łącznie wypożyczenia w 2019 roku wyniosły 5 117 sztuk. W Filii zarejestrowano 40 czytelników, a wypożyczeni było 121.

Obok działalności statutowej biblioteki placówka prowadzi działalność kulturalną. Biblioteka w zakresie popularyzacji książek prowadzi następujące formy pracy z książką:

- Konkursy czytelnicze – 6 listopada 2019 r. dzieci z filii bibliotecznej brały udział w konkursie powiatowym poezji regionalnej pt. „Chmury przeminą niebo”.
- Wystawy nowych książek jako forma informacji o książkach, promowanie najnowszych publikacji.
- Wycieczki i lekcje biblioteczne (głośne czytanie bajek, praca z katalogiem).
- Praca indywidualna z czytelnikiem (np. pomoc w wyszukiwaniu informacji w sieci, pomoc w wyszukiwaniu ze słowników).
- Spotkania autorskie:
  - Spotkanie promujące publikacje pt. „Etnospożania Ziemi Dobrzyńskiej” wydaną przez Dom MUZ w Toruniu.
  - Spotkanie pt. „Psim zaprzęgiem przez życie” z autorem książki pt. „23 kilometr” – Krzysztofem Nowakowskim.

Ośrodek Chopinowski w Szafarni

Na terenie Gminy Radomin działa również Ośrodek Chopinowski w Szafarni. Jest on instytucją kultury samorządu województwa kujawsko-pomorskiego, która powstała dla upamiętnienia pobytu młodego Fryderyka Chopina tu w 1824 i 1825 roku. Nie jest jednak jedynie miejscem przechowywania wspomnień i dawnych pamiątek, ale twórczą przestrzenią rozwoju talentów młodego pokolenia pianistów. Na muzycznej mapie Polski instytucja słynie przede wszystkim z troski o młode talenty, które w Szafarni zdobywają często pierwsze międzynarodowe doświadczenia i życiową szansę na spotkanie z najlepszymi na świecie pianistami i mistrzami. Z biegiem lat działalność Ośrodka Chopinowskiego rozszerzyła się na wszystkie dziedziny sztuki, pokazując wewnętrzną jedność artystycznych środków wyrazu, ich komplementarność i niezbędność w wychowywaniu kolejnych pokoleń melomanów.

Zdjęcie 3. Ośrodek Chopinowski w Szafarni

Źródło: <http://www.szafarnia.art.pl/o-nas/>

Ośrodek Chopinowski prowadzi przede wszystkim działalność koncertową i wystawienniczą. Cykliczne koncerty, skupiające zarówno stałych bywalców jak również systematycznie wzrastającą rzeszę nowych melomanów, odbywają się przynajmniej kilka razy w miesiącu, w kameralnej atmosferze, w soboty lub niedziele o godzinie 17:00.

Na scenie Ośrodka Chopinowskiego występują uznani artyści z Polski i zagranicy, a usłyszeć tu można nie tylko utwory Chopina, ale także innych mistrzów literatury muzycznej. Szafarski repertuar to zarówno muzyka klasyczna jak i interpretacje jazzowe, muzyka kabaretowa, rozrywkowa oraz ludowa.

Inną z głównych osi działalności instytucji jest edukacja muzyczna i kulturalna. Ośrodek organizuje audycje dla dzieci i dorosłych, warsztaty czy kursy mistrzowskie, konkursy pianistyczne, recytatorskie, wiedzy o Fryderyku Chopinie oraz wystawy fotograficzne i malarskie, przedstawienia teatralne i wiele innych aktywności.

Ośrodek Chopinowski mieści się w dziewiętnastowiecznym pałacu w stylu eklektycznym, otoczony jest zabytkowym parkiem, w którym rosną drzewa pamiętające czasy odwiedzin młodego F. Chopina. Położony w malowniczym otoczeniu pradoliny rzeki Drwęcy jest miejscem aktywności nie tylko kulturalnej, ale i turystycznej, w ramach której warto wspomnieć o polskim odcinku Szlaku św. Jakuba (Camino de Santiago). W zabytkowych piwnicach dworku mieści się kawiarnia artystyczna. Ośrodek otwarty jest dla zwiedzających każdego dnia (oprócz poniedziałków).

W Ośrodku znajdują się sale ćwiczeń z pianinami, biblioteka chopinowska, sala konferencyjna, sala muzealna oraz oczywiście sala koncertowa, w której honorowe miejsce zajmuje fortepian firmy Steinway & Sons.

Regionalna Izba Pamięci Marii Dąbrowskiej

Od 2006 roku w budynku Szkoły Podstawowej im. Dziewanowskich w Płonnem znajduje się Regionalna Izba Pamięci Marii Dąbrowskiej. Pisarka kilkakrotnie przebywała w Płonnem u swojej siostry Heleny Hepke, której mąż był administratorem tutejszego majątku. Tu, w Płonnem, rodziły się dzieje Bogumiła i Barbary Niechciców. Na kartach „Nocy i dni” spotykamy się z autentycznymi nazwiskami służby folwarcznej z Płonnego. Wyjątkową atmosferę stwarza wystrój muzeum oraz zgromadzone w nim pamiątki po pisarce.

Zdjęcie 4. Regionalna Izba Pamięci Marii Dąbrowskiej

Źródło: <http://radomin.pl/gokis/>

Muzeum jest udostępnione dla zwiedzających codziennie (również w soboty i niedziele), po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym.

Na terenie Gminy Radomin odbywają się cyklicznie następujące imprezy kulturalne:

- 1) Spektakle teatralne – co kwartał w każdym roku odbywają się spektakle teatralne grupy artystycznej “Kurtyna” działającej przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Radominie. Spektakle odbywają się w budynku GOKiS w Radominie i zreszczają średnio około 150 widzów.
- 2) Przegląd kolęd – od dwóch lat w Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu odbywa się przegląd kolęd, podczas którego śpiewają dzieci i młodzież z terenu Gminy Radomin. Odbiorcami są lokalni mieszkańcy, którzy aktywnie uczestniczą w każdym przeglądzie. Dla każdego z uczestników przewidziane są pamiątkowe nagrody.
- 3) Obchody Dnia Kobiet – impreza odbywa się cyklicznie w GOKiS w Radominie. Podczas tego wydarzenia odbywają się koncerty lub spektakle teatralne przygotowane przez dzieci i młodzież z terenu Gminy Radomin. Głównym punktem programu zawsze są występy zaproszonych gości. W trakcie uroczystości organizuje się atrakcje dla obecnych kobiet oraz poczęstunek wspólne zabawy.
- 4) Wigilia Gminna – uroczystość o charakterze kulturalnym, podczas której spotykają się mieszkańcy Gminy Radomin. Ostatnio impreza odbywa się w GOKiS w Radominie. Podczas spotkania widzowie podziwiają występy artystyczne o tematyce świątecznej oraz kultywują tradycje w postaci łamania opłatkiem czy wspólnego śpiewania kolęd.

Zdjęcie 5. Cykliczne imprezy kulturalne na terenie Gminy Radomin

Źródło: Dane UG Radomin

Sport

Jak zostało wspomniane wyżej wiele z imprez sportowych organizuje Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Radominie.

W zakresie upowszechniania sportu w Gminie funkcjonuje klub sportowy Sokół Radomin, którego celem jest rozwijanie działalności sportowej, w szczególności piłki nożnej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, popularyzowanie piłki nożnej i ruchu na świeżym powietrzu oraz organizowanie imprez sportowych. W ramach klubu funkcjonują trzy drużyny piłkarskie: Juniorzy Młodszy, Orliki i Seniorzy.

Klub Sportowy Sokół Radomin powstał w 1995 roku. Obecnie klub gra w klasie okręgowej-grupa I kujawsko-pomorska. Oprócz drużyny seniorów w klubie funkcjonują drużyny dziecięco-młodzieżowe: trampkarze i orliki. Trenerem drużyny seniorów i orlików jest Sławomir Rożek. Trampkarzami zajmuje się Piotr Marcinkowski. Kierownikiem klubu jest Paweł Krupa.

Zdjęcie 6. Herb KS Sokół Radomin

Źródło: <http://radomin.pl/sokol-radomin/>

Na terenie Gminy Radomin odbywają się cyklicznie następujące imprezy sportowe:

- 1) Turniej Sołectw Gminy Radomin – coroczny turniej piłkarski dla mieszkańców gminy, w którym bierze udział około 100 uczestników. Zawody mają 11 letnią tradycję, a zwycięzca zdobywa "Puchar Wójta Gminy Radomin." Turniej przyciąga około 300 kibiców. W trakcie zmagania odbywają się konkursy i zabawy dla dzieci oraz organizowany jest poczęstunek dla uczestników.
- 2) mecze piłkarskie KS Sokół Radomin – corocznie co dwa tygodnie na boisku gminnym w Radominie odbywają się mecze piłkarskie Klubu Sportowego Sokół Radomin – sekcji seniorów, trampkarzy i orlików. Uczestnikami spotkań są zawodnicy zrzeszeni w klubie, głównie mieszkańcy Gminy Radomin. Na każdy mecz przychodzi około 100 kibiców. Obecnie klub występuje w lidze okręgowej K-PZPN
- 3) zimowy turniej siatkarski – od pięciu lat turniej odbywa się na sali gimnastycznej w okresie feryjnym, są to zawody przeznaczone dla osób pełnoletnich z terenu Gminy Radomin. Corocznie do uczestnictwa zgłasza się około 60 osób. Jest to turniej amatorski.
- 4) szkolne zawody sportowe – zawody przeznaczone dla dzieci ze szkół z terenu Gminy Radomin, w różnych dyscyplinach sportu. Zawody mają na celu wyłonić reprezentantów Gminy Radomin w zawodach powiatowych. Odbywają się na terenie lokalnych szkół.
- 5) Bieg uliczny "Policz się z cukrzycą". Od pięciu lat odbywa się bieg uliczny na dystansie 5 km po terenie Gminy Radomin. W każdym kolejnym roku uczestników jest coraz więcej. W ostatnim biegu brało udział około 70 sportowców z terenu całego powiatu. Bieg ma charakter charytatywny.

Zdjęcie 7. Cykliczne imprezy sportowe na terenie Gminy Radomin

Źródło: Dane UG Radomin

Na terenie Gminy Radomin znajdują się następujące obiekty sportowe, siłownie plenerowe, place zabaw oraz inne obiekty sportowe:

1. Sale gimnastyczne/hale sportowe:
  - w Zespole Szkół w Radominie
  - SP Płonne
  - SP Dulsk
2. Boiska:
  - Radomin
  - Płonne
  - Dulsk
3. Place zabaw:
  - w sołectwie Radomin
  - w sołectwie Dulsk
  - w sołectwie Płonne
  - w sołectwie Kamionka
  - w sołectwie Rodzone
  - w sołectwie Szczutowo
  - w sołectwie Szafarnia

- w sołectwie Rętwiny
  - w sołectwie Piórkowo
  - na terenie wszystkich szkół
4. Siłownie plenerowe:
- w sołectwie Radomin

Zdjęcie 8. Obiekty sportowe na terenie Gminy Radomin

Źródło: Dane z UG w Radominie

1.2.2. Edukacja

Sieć szkół w Gminie Radomin funkcjonuje na podstawie uchwały Rady Gminy Radomin z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie dostosowania sieci szkół podstawowych i gimnazjów do nowego ustroju szkolnego oraz na podstawie uchwały Rady Gminy Radomin z dnia 28 września 2017 r. w sprawie ustalenia sieci publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Radomin, uchwały z dnia 26 czerwca 2019 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Radomin oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych, od dnia 1 września 2019 r. oraz uchwały z dnia 28 września 2017 r. w sprawie ustalenia sieci publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych.

W Gminie Radomin funkcjonują trzy jednostki organizacyjne:

- 1) Zespół Szkół w Radominie, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa w Radominie z Filią w Dulsku oraz Przedszkole Publiczne w Dulsku,
- 2) Szkoła Podstawowa im. Dziewanowskich w Płonem,
- 3) Przedszkole Publiczne w Radominie.

Wychowanie przedszkolne ponadto prowadzone było w oddziale przedszkolnym w Szkole Podstawowej im. Dziewanowskich w Płonem.

Wychowanie przedszkolne

Na terenie Gminy Radomin funkcjonują dwa Przedszkola Publiczne:

- w Radominie,
- w Dulsku.

Przedszkole Publiczne w Radominie mieści się w budynku po gimnazjum, ma piękny teren przeznaczony na plac zabaw. Na chwilę obecną w przedszkolu potrzebny jest znak informujący gdzie znajduje się przedszkole oraz bezpieczna i sprawna brama wjazdowa. Ponadto należy zagospodarować teren przed przedszkolem, który jest bardzo zniszczony.

Zdjęcie 9. Przedszkole Publiczne w Radominie

Źródło: Fanpage na Facebook'u.

W 2019 r. w przedszkolu przeprowadzone generalny remont pomieszczenia socjalnego. Odnowione zostały ściany, wymieniono podłogę, wstawiono okno, zakupiono meble. Ponadto wyposażono salę przedszkolną w stoły, krzesła, regały, szafki, szuflady, biurko, dywan oraz zakupiono siedziska szatniowe. Salę przedszkolną wyposażono też w stół, krzesła, szafy, pojemniki na zabawki, szafki, tablice korkowe i tablicę magnetyczną oraz dywan. Zakupiono narożną ladę recepcyjną z nadstawką do sekretariatu. Dokonano też zakupu rolet wewnętrznych do sal lekcyjnych oraz pokoju dyrektora, a także grzejnik do sali zajęciowej.

Na chwilę obecną w placówce trzeba naprawić ogrodzenie terenu i odgrodzić teren placu zabaw od parkingu, dla bezpieczeństwa dzieci.

W roku szkolnym 2019/2020 w Przedszkolu Publicznym w Radominie jest jeden oddział „0” z 24 uczniami.

W Gminie funkcjonuje także Przedszkole Publiczne w Dulsku.

Wychowanie podstawowe

Po ustaleniu planu sieci publicznych szkół podstawowych od dnia 01.09.2019 r. Gmina Radomin podzielona jest obwodami szkolnymi pomiędzy dwie placówki oświatowe:

- 1) Szkoła Podstawowa w Radominie z filią w Dulsku,
- 2) Szkoła Podstawowa im. Dziewanowskich w Płonnie.

Tabela 3. Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Radomin, a także granice obwodów tych szkół, od dnia 1 września 2019 r.

Lp.	Nazwa szkoły	Adres siedziby szkoły	Granice obwodu szkoły
1.	Szkoła Podstawowa w Radominie z Filią w Dulsku	Radomin 21 87-404 Radomin Dulsk 28A 87-404 Dulsk	Dulsk, Gaj, Kamionka, Piórkowo, Radomin, Rętwiny, Szczutowo, Wilczewko, Wilczewo
2.	Szkoła Podstawowa im. Dziewanowskich w Płonnie	Płonno 69 87-404 Radomin	Bocheniec, Szafarnia –Pólka, Szafarnia. Płoko, Płonno, Rodzone, Płonno- Plebanka, Łubki, Jakubkowo

Źródło: Opracowanie własne

Szkoły podstawowe prowadzone przez Gminę Radomin

1) Szkoła Podstawowa w Radominie z Filią w Dulsku

Szkoła Podstawowa w Radominie powstała w 1957 r. Wcześniej była zawsze szkołą ośmioklasową, a od 1 września 1999 r. po wejściu w życie reformy edukacji zaczęła funkcjonować jako szkoła sześcioklasowa. Od września 2018 r. ponownie funkcjonuje jako szkoła ośmioklasowa.

W 2009 r. dokonano oficjalnego otwarcia przy szkole kompleksu wielofunkcyjnych boisk sportowych budowanych w ramach rządowego programu „Orlik 2012 - Moje boisko”. W skład kompleksu wchodzi dwa boiska - boisko do piłki nożnej wykonane z trawy syntetycznej o wymiarach 30 m x 62 m oraz boisko do koszykówki i siatkówki o nawierzchni poliuretanowej o wymiarach 18 m x 32 m. Dodatkowo wybudowano nowoczesny plac zabaw z nawierzchnią z trawy syntetycznej i skocznię w dal. W 1998 r. została oddana do użytku nowa, duża i nowoczesna sala gimnastyczna. Od 1 września 2012 r. Szkoła Podstawowa (z filią w Dulsku) wchodziła w skład Zespołu Szkół utworzonego z połączenia z Publicznym Gimnazjum w Radominie.

Od roku 2018, po likwidacji gimnazjum, wchodzi w skład Zespołu, który tworzy Szkoła Podstawowa w Radominie z filią w Dulsku oraz Przedszkole Publiczne w Dulsku.

Zdjęcie 10. SP w Radominie

Źródło: Dane z UG w Radominie

2) Szkoła Podstawowa im. Dziewanowskich w Płonnem

Szkoła Podstawowa im. Dziewanowskich w Płonnem położona jest w Gminie Radomin, powiat Golub- Dobrzyń. Jej siedziba zlokalizowana jest w Płonnem 69. Budynek wybudowano w roku 1970. Jest to budynek piętrowy na wysokim podpiwniczeniu z salą gimnastyczną połączoną z budynkiem głównym. Powierzchnia budynku wynosi 1 452,98m².

Infrastruktura, którą dysponuje SP w Płonnem to:

- sale lekcyjne - 403,48m²
- pracownie komputerowe -94,20m²
- biblioteka -39,61m²
- świetlica -51,27m²
- sala gimnastyczna -147,84m²
- kuchnia -39,00m²
- stołówka -51,60m²
- gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej -11,88m²

Organem prowadzącym jest Gmina Radomin. Organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Kujawsko-Pomorski Kurator Oświaty.

Zdjęcie 11. Szkoła Podstawowa im. Dziewanowskich w Płonem

Źródło: <https://nk.pl/szkola/6615/szkola-podstawowa-im-dziewanowskich-w-plonem>

W Szkole Podstawowej im. Dziewanowskich w Płonem zatrudnionych od 1 września 2020 roku zatrudnionych było łącznie 23 osób: 18 nauczycieli oraz 5 pracowników administracji i obsługi. W roku szkolnym 2020/2021 dwoje nauczycieli przygotowuje się do podniesienia stopnia awansu zawodowego. Wszyscy nauczyciele posiadają wykształcenie wyższe magisterskie.

Nadrzędnym celem polityki kadrowej w Szkole Podstawowej im. Dziewanowskich w Płonem jest tworzenie profesjonalnego zespołu kadry dydaktycznej szkoły, zapewniającego najwyższą jakość kształcenia. Nauczyciele:

- posiadają jak najwyższe kwalifikacje oraz dorobek w obszarze wiedzy, wskazanym dla danych zajęć edukacyjnych,
- mają doświadczenie w pracy, aktualizują swoją wiedzę i umiejętności zawodowe,
- odznaczają się wysoką komunikatywnością wypowiedzi i potrafią pobudzić wśród uczniów pragnienie zdobywania wiedzy, a także uczestniczenia w jej tworzeniu oraz kształtowania umiejętności i kompetencji społecznych,
- jednoznacznie identyfikują się ze Szkołą Podstawowa im. Dziewanowskich w Płonem.

W ostatnich latach szkoła bardzo rozwinęła się edukacyjnie, modernizacyjnie i organizacyjnie dzięki środkom organu prowadzącego, środkom unijnym, pomocy sponsorów oraz sprawnemu zarządzaniu placówką. Szkoła w Płonem jest dość dobrze wyposażona w sprzęt technologiczno-informacyjny i pomoce dydaktyczne.

Baza dydaktyczna:

- 2 klasopracownie komputerowe – dla klas I – III i IV – VIII,
- klasopracownie biologiczno – chemiczną,
- klasopracownia geograficzna,
- klasopracownia fizyczna,
- klasopracownie dla las I-III.

Wyposażenie:

- 8 tablic interaktywnych z rzutnikami ultra-krótkoogniskowymi o krótkoogniskowymi,
- 15 laptopów (pracownia dla kl. IV- VIII),
- 10 laptopów (pracownia kl. I-III),
- 10 netbooków,
- 10 tabletów,

- 2 telewizory,
- 1 kamera,
- 2 aparaty fotograficzne.

Od 6 lat szkoła korzysta z dziennika elektronicznego. Program posiada wiele funkcji:

- drukowanie świadectw,
- wprowadzono w tym roku elektroniczny arkusz ocen,
- zapewnia on stały wgląd rodziców w postępy swoich dzieci z zajęć edukacyjnych,
- zapewnia on również stały kontakt wychowawcy z rodzicami.

Od roku 2012 dzięki pomocy Rady Gminy i Wójta oraz programom MEN w szkole wyremontowano i zakupiono:

- w 2012 r.: 7 sanitariatów - w jednym z nich będzie zamontowana kabina prysznicowa zakupiona przez Stowarzyszenie Jakubowe, dla dzieci uczestniczących w biwakach organizowanych na terenie szkoły. Płytki we wszystkich sanitariatach w całości położył jeden z rodziców.
- 2013 r.: wyremontowany został plac zabaw (wymieniono wszystkie elementy drewniane, a Stowarzyszenie Jakubowe zakupiło bujaki i zjeżdżalnię dla maluchów. Cały plac został ogrodzony, aby dzieci mogły bezpiecznie się bawić. Całość prac wykonał jeden z rodziców z woźnym.
- wygoszparowano pomieszczenie na gabinet pielęgniarki, do którego zakupiono wyposażenie.
- w 2013 roku przeprowadzono kapitalny remont kuchni szkolnej.
- zakupiono meble do kuchni.
- w roku 2014/2015 zakupiono nowe meble, stoliki, ławki szkolne do klas I – III.
- wymieniono kanalizację w całym budynku szkolnym (koszt wliczony w remont sanitariatów,
- we własnym zakresie i z dużym zaangażowaniem rodziców wyremontowano również 2 szatnie.
- zlikwidowano kantorek za biblioteką i przedzielono pomieszczenie, w ten sposób powstały dwa pomieszczenia, jedno na bibliotekę i dodatkowa sala lekcyjna.
- pomalowano wszystkie sale lekcyjne.
- nowe lampy w całej szkole, porządnie nowoczesne oświetlenie.
- 2020 r.: dokonano modernizacji podłączenia energetycznego.
- zmodernizowano kuchnię szkolną (zakupiono nowoczesny sprzęt i meble) – program „Posiłek w domu i w szkole” z 20% wkładem Gminy Radomin.
- zakupiono pomoce dydaktyczne i meble do pracowni przyrodniczych – program MEN.
- zakupiono tablice interaktywne 4 – program MEN – „Aktywna Tablica”.
- zakupiono meble i stoliki do stołówki szkolnej.
- termomodernizacja budynku szkoły.

Wśród potrzeb szkoły wymienić należy:

- doposażenie klasopracowni I-III w pomoce dydaktyczne,
- doposażenie klasopracowni j. polskiego i historycznej w pomoce dydaktyczne,
- zakup pracowni językowej,
- wymiana komputerów w pracowni komputerowej kl. I –III – przestarzałe oprogramowanie,
- 2 szafy do przechowywania komputerów,
- wymiana 23 drzwi do klas i 1 na salę gimnastyczną,
- 3 rzutniki ultra-krótkoogniskowe,
- wymiana mebli biurowych w sekretariacie szkoły,
- wymiana instalacji elektrycznej w salach lekcyjnych,
- remont 3 szatni,
- malowanie korytarzy – 3 kondygnacje,
- odnowienie posadzki na korytarzach wykładziną PCV na gorąco- 3 kondygnacje.

Poniższe tabele prezentują szczegółowe informacje na temat rodzajów i liczby placówek oświatowych oraz ich wychowanków.

Tabela 4. Rodzaje i liczba placówek edukacyjnych oraz ich uczniów (2010-2020)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wychowanie przedszkolne											
Liczba przedszkoli	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Liczba wychowanków w przedszkolach	25	17	20	18	18	14	19	21	20	12	7
Liczba nauczycieli w przedszkolach [etaty]	1	1	1,05	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04
Liczba oddziałów przedszkolnych „0”	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych „0”	25	25	47	43	40	38	26	14	18	13	17
Liczba nauczycieli w oddziałach „0” [etaty]	-	-	1	1	1	1	1	1,09	1,09	1,04	1,2
Szkolnictwo podstawowe											
Liczba szkół podstawowych	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Liczba uczniów w szkołach podstawowych	197	208	255	239	244	258	239	257	305	308	304
Liczba nauczycieli w szkołach podstawowych [etaty]	20,88	23,77	48,21	38,56	39,6	41,23	41,58	44,28	43,86	37,84	40,45
Szkolnictwo gimnazjalne											
Liczba gimnazjów	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-
Liczba uczniów w gimnazjach	174	171	142	114	114	110	107	75	40	-	-
Liczba nauczycieli w gimnazjach [etaty]	19	21	38,77	29,23	30,27	31,67	31,61	32,61	30,92	-	-
Licea											
Liczba liceów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba uczniów w liceach	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba nauczycieli w liceach [etaty]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Dane z UG w Radominie

Tabela 5. Liczba uczniów i oddziałów w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2019/2020

L.p.	Szkoła	Rok szkolny 2019/2020				
		Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnio ucz. w klasie	w tym Oddziały „0”	
					Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	ZS w Radominie	214	16	13,37	6	1
2.	Szkoła Podstawowa im. Dziewanowskich Płonem w	90	8	11,25	17	1
	Razem:	304	24	24,62	23	2

Źródło: Dane z UG w Radominie

Tabela 6. Liczba uczniów w poszczególnych klasach w roku szkolnym 2019/2020

Klasa	Rok szkolny 2019/2020
Klasa I	51
Klasa II	32
Klasa III	32
Klasa IV	25
Klasa V	44
Klasa VI	53
Klasa VII	34
Klasa VIII	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Radomin

Wyniki sprawdzianów i egzaminów

Poniższe tabele przedstawiają wyniki egzaminu ósmoklasisty oraz egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2019/2020.

Tabela 7. Średnie wyniki sprawdzianu ósmoklasisty w roku szkolnym 2019/2020

	Gmina Radomin	Powiat golubsko-dobrzyński	Województwo kujawsko-pomorskie	Kraj
Język polski	66	58	56	59
Matematyka	43	41	43	46
Język angielski	47	42	50	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Radomin

Z powyższych zestawień wynika, że wyniki egzaminów uczniów uczących się w szkołach na terenie Gminy są w większości przypadków wyższe niż średnia dla powiatu i województwa i kraju.

Sytuacja demograficzna a edukacja

Od wielu lat niż demograficzny powoduje sukcesywne zmniejszanie się liczby uczniów w szkołach. W roku szkolnym 2019/2020 w stosunku do roku szkolnego 2004/2005 liczba uczniów zmniejszyła się o 56%. Tendencje te obrazuje poniższa tabela.

Tabela 8. Liczba uczniów w szkołach w latach 2004/2005 – 2019/2020

Szkoła	Liczba uczniów w roku szkolnym															
	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020
SP Radomin	199	187	172	167	168	190	147	150	146	146	146	147	131	173	204	201
SP Dulsk filia	65	58	54	52	51	43	50	58	53	38	38	49	36	15	7	13
Szkoła Podstawowa im. Dziewanowskich w Płonnem	-	-	-	-	-	-	-	-	79	74	76	80	87	83	107	107
Razem szkoły podstawowe	264	245	226	219	219	233	197	208	278	258	260	276	254	271	318	321
PG Radomin	220	206	205	202	186	177	174	171	142	114	114	110	107	75	40	-
Razem gimnazja	220	206	205	202	186	177	174	171	142	114	114	110	107	75	40	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem licea	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ogółem	484	451	431	421	405	410	371	379	420	372	374	386	361	346	358	321
Różnica w stosunku do roku poprzedniego	-	-33	-20	-10	-16	5	-39	8	41	-48	2	12	-25	-15	12	-37

1.2.3. Pomoc społeczna

GOPS w Radominie:

Zadania z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radominie.

Zdjęcie 12. GOPS w Radominie

Źródło: Street View

Działania w zakresie pracy socjalnej oraz innych form pomocy zmierzających do poprawy bytu osób i rodzin poprzez ich usamodzielnienie do wzmocnienia i odzyskania zdolności do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie były prowadzone na bieżąco przy każdorazowym wywiadzie środowiskowym poprzez:

- 1) Aktywizowanie do poszukiwania pracy, najczęściej długotrwale bezrobotnych lub posiadających niewielkie gospodarstwo rolne,
- 2) Praca z rodzinami niewydolnymi wychowawczo we współpracy z pedagogiem szkolnym, wychowawcami i dyrektorami szkół,
- 3) Pomoc w kompletowaniu dokumentów i załatwianiu różnych życiowych spraw mających istotny wpływ na poprawę warunków życiowych osób i rodzin,
- 4) Współdziałanie z organizacjami samorządowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami na rzecz ograniczenia niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie gminy,
- 5) Udział w posiedzeniu Gminnej Komisji Przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 6) Współpraca z policją w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie,
- 7) Współpraca z kuratorami w zakresie zapobiegania i zwalczania sieroctwa społecznego,
- 8) Opiniowanie rodzin – kandydatów na rodziny zastępcze na wnioski Sądu Rodzinnego,
- 9) Współpraca z dyrektorami szkół, wychowawcami, pedagogami szkolnymi w zakresie występowanie niedożywienia uczniów, sygnalizowanie o trudnej sytuacji dzieci zaniedbanych wychowawczo, mających opóźnienia w nauce.

Rodziny korzystają z pomocy społecznej z powodu trudnej sytuacji socjalno-bytowej. Katalog powodów umożliwiających korzystanie z pomocy społecznej został określony w art. 7 Ustawy o pomocy społecznej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radominie udzielał pomocy z powodów zebranych w poniższej tabeli. Jak wynika z przeanalizowanych w niej danych zdecydowana większość korzysta z pomocy społecznej z uwagi na bezrobocie oraz ubóstwo.

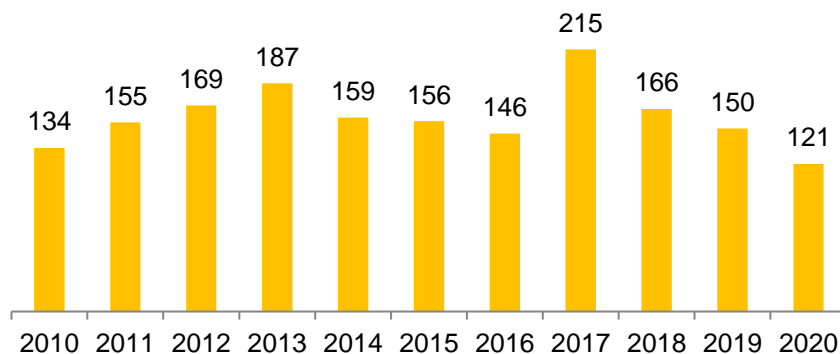
Tabela 9. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej na terenie Gminy Radomin w latach 2010, 2014, 2019 i 2020.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2010	2014	2019	2020	2010	2014	2019	2020
Ubóstwo	25	20	39	30	76	46	120	61
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	1	1	0	0	1	1	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	1	16	10	0	4	91	45
Bezrobocie	75	118	51	42	288	447	168	112
Niepełnosprawność	21	19	17	17	60	47	39	34
Długotrwała choroba	9	17	30	24	20	29	61	46
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	13	23	3	5	53	172	9	17
- rodziny niepełne	5	7	3	2	19	34	9	6
- rodziny wielodzietne	5	6	0	1	29	43	0	5
Alkoholizm	1	0	0	0	1	0	0	0
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	2	0	0	0	2	0	0
Przemoc w rodzinie	0	1	6	7	0	3	20	18
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	0	0	2	0	0	0	6	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłaska żywiłowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Radominie

W roku 2019 pomocą społeczną objętych zostało 150 rodzin, a w 2020 roku stan ten wyniósł 121 rodzin. Na liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wpływ miała na pewno również sytuacja pandemiczna. Wstępne diagnozy zapowiadają skutki obecnej epidemii, w tym przede wszystkim wzrost bezrobocia, załamanie dochodów gospodarstw domowych, a w konsekwencji poszerzenie się sfery ubóstwa. Dlatego też nie ulega wątpliwości, że tak jak trzydzieści lat temu, systemowi pomocy społecznej przypadnie rola instytucji chroniącej obywateli przed skutkami (po) epidemicznego kryzysu ekonomicznego. Mimo wszystko nie zmienia to faktu, że od roku 2017 do roku 2020 liczba korzystających z pomocy społecznej sukcesywnie spadała, co jest dobrym znakiem na przyszłość.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Radominie

Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela. Największa wartość, bo ok. 72 tys. zł przypadła w 2019 r. na zasiłki okresowe ogółem i tendencja ta utrzymała się również w roku 2020.

Tabela 10. Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej w Gminie Radomin w 2019 i 2020 r.

Forma pomocy	Kwota świadczeń (zł) w 2019 r.	Kwota świadczeń (zł) w 2020 r.
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	23 738,00	35 074,00
Zasiłki stałe ogółem	50 598,00	44 594,00
Zasiłki okresowe ogółem	72 346,00	59 428,00
Schronienie	0,00	0,00
Posiłek	64 677,00	20 016,00
Usługi opiekuńcze ogółem	19 903,00	8 751,00
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	17 339,00	10 770,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Radominie

1.2.4. Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Radomin podstawową opiekę zdrowotną nad mieszkańcami sprawuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Medyk”. Ogólnym celem podstawowej opieki zdrowotnej jest zachowanie i poprawa stanu zdrowia jednostki i rodziny, połączonych wspólnym miejscem zamieszkania. Reforma służby zdrowia dała pacjentom możliwość wyboru lekarza i przychodni w której będą się leczyć w ramach opieki zdrowotnej, dlatego, też nie wszyscy mieszkańcy gminy korzystają z opieki zdrowotnej Ośrodka na terenie Gminy.

Podstawowa opieka zdrowotna obejmuje świadczenia diagnostyczne, leczenie, pielęgnacyjne i rehabilitacyjne wchodzące w zakres medycyny rodzinnej, medycyny ogólnej oraz działania prewencyjne wynikające z zagrożeń i potrzeb zdrowotnych mieszkańców. Celem działania Ośrodka jest udzielenie świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz realizowanie zadań z zakresu promocji zdrowia. Ośrodek udziela świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w warunkach ambulatoryjnych oraz domowych w miejscu zamieszkania lub pobytu potrzebujących tych świadczeń. Świadczenia zdrowotne udzielane przez Ośrodek obejmują działania związane w szczególności z: badaniem i poradą lekarską w zakresie kompetencji lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarstwem środowiskowo – rodzinnym, szczepieniami

ochronnymi oraz innymi działaniami profilaktycznymi. Świadczone są na rzecz pacjenta: EKG, punkt pobrań, szczepienia ochronne, itp., istnieje możliwość skorzystania z badań profilaktycznych realizowanych przez jednostki zewnętrzne, tj. badanie wzroku, słuchu, cytologia i mammografia i inne.

Liczba pacjentów w 2019 roku, korzystających z usług świadczonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej to 9 377 osób i wg poniższej tabeli widać, że liczba ta w ostatnich latach spada. Liczba porad udzielonych w 2019 roku w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (porady lekarskie) wynosiła 70 625 i tutaj również da się zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat liczba ta spadała. Takie same dane zaprezentowano dla liczby porad udzielonych w 2019 roku w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (porady lekarskie).

Tabela 11. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Gminy Radomin (2012-2019)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	9 497	9 890	10 099	12 573	16 092	10 556	13 039	9 377
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	9 497	9 890	10 099	12 573	16 092	10 556	13 039	9 377

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W Gminie w latach 2016-2018 funkcjonowała jedna apteka, aktualnie na terenie Gminy nie ma żadnych aptek. W Gminie funkcjonuje natomiast jeden punkt apteczny.

1.2.5. Działalność organizacji pozarządowych

Mając na uwadze dobro mieszkańców Gminy Radomin władze gminy starają się aktywnie współpracować z organizacjami, instytucjami (w tym pozarządowymi), które działają na obszarze gminy. Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. Wójt Gminy Radomin corocznie ogłasza otwarte konkursy ofert na wsparcie lub powierzenie realizacji zadań publicznych w sferze działalności pożytku publicznego. Zakres tych działań obejmuje wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz przeciwdziałanie uzależnieniom. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego, są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli, podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną.

Tabela 12. Organizacje pozarządowe Gminy Radomin

L.p.	Nazwa	Cel działania organizacji	Rok założenia
1.	Stowarzyszenie Jakubowe	1) AKTYWIZOWANIE MIESZKANCÓW DO DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU ŚRODOWISKA GMINNEGO; 2) DZIAŁANIE NA RZECZ ROZWOJU RÓŻNYCH FORM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI; 3) PODNOSZENIE POZIOMU ZAWODOWEGO I KULTURALNEGO MIESZKAŃCÓW GMINY; 4) REPREZENTOWANIE ZBIOROWYCH INTERESÓW RODZIN ZAMIESZKUJĄCYCH GMINĘ WOBEC WŁADZ ORGANÓW SAMORZĄDOWYCH I INNYCH INSTYTUCJI ORAZ WSPÓŁPRACA Z TYMI ORGANIZACJAMI;	27.04.2010 r.

		<p>5) WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH DZIECI, MŁODZIEŻY I DOROSŁYCH;</p> <p>6) PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 24 KWIETNIA 2003 ROKU O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE (DZ.U. Z 2003 R., NR 96, POZ. 873 Z PÓZN. ZM.);</p> <p>7) UPOWSZECHNIANIE I OCHRONA PRAW KOBIET ORAZ DZIAŁALNOŚCI NA RZECZ RODZIN;</p> <p>8) DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA, KTÓREJ CELEM JEST AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA, ZARÓWNO W ZAKRESIE LOKALNYM, REGIONALNYM, OGÓLNOPOLSKIM;</p> <p>9) PODTRZYMYWANIE TRADYCJI LOKALNEJ I NARODOWEJ;</p> <p>10) PIELEGNOWANIE POLSKOŚCI ORAZ ROZWÓJ ŚWIADOMOŚCI NARODOWEJ, OBYWATELSKIEJ I DBAŁOŚĆ O DZIEDZICTWO KULTUROWE;</p> <p>11) PROPAGOWANIE ZACHOWAŃ PROEKOLOGICZNYCH I PROZDROWOTNYCH;</p> <p>12) WYŁANIANIE I PROMOCJA LIDERÓW;</p> <p>13) PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI CHARYTATYWNEJ;</p> <p>14) PROWADZENIE DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH;</p> <p>15) PROWADZENIE DZIAŁAŃ W KIERUNKU WALKI Z BEZROBOCIEM;</p> <p>16) WSPIERANIE ROZWOJU AGROBIZNESU I AGROTURYSTYKI;</p> <p>17) WSPÓŁPRACA I WYMIANA DOŚWIADCZEŃ Z ORGANIZACJAMI KRAJOWYMI I ZAGRANICZNYMI;</p> <p>18) DZIAŁALNOŚĆ KRAJOZNAWCZO-TURYSTYCZNA I KULTURALNOOŚWIATOWA;</p> <p>19) PROMOCJA GMINY I REGIONU;</p> <p>20) REALIZOWANIE WSZELKICH INNYCH, W GRANICACH DOZWOLONYCH PRAWEM, WNIOSKÓW I POSTULATÓW CZŁONKÓW STOWARZYSZENIA.</p>	
2.	Stowarzyszenie Nowoczesnych Gospodyń z Radomina i okolic	<p>1) WSPIERANIE WSZECHSTRONNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU: SPOŁECZNEGO, KULTURALNEGO I GOSPODARCZEGO SOŁECTW;</p> <p>2) WSPÓŁPRACA MIESZKAŃCÓW SĄSIEDNICH WSI;</p> <p>3) WSPIERANIE DEMOKRACJI I BUDOWANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W ŚRODOWISKU LOKALNYM.</p>	12.03.2010 r.
3.	Klub Sportowy "Sokół" w Radominie	<p>1) ROZWIJANIE DZIAŁALNOŚCI SPORTOWEJ WSRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ DOROSŁYCH PRZYJĘTYCH PRZEZ ZARZĄD KLUBU W DYSCYPLINACH PROWADZONYCH PRZEZ KLUB;</p> <p>2) POPULARYZOWANIE SPORTU ORAZ KRZEWIENIE ZAMIŁOWANIA DO UPRAWIANIA SPORTU;</p> <p>3) ORGANIZOWANIE IMPREZ SPORTOWYCH, TRENINGÓW ORAZ UDZIAŁ W IMPREZACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ INNE KLUBY I ZWIĄZKI</p>	18.10.2001 r.

		SPORTOWE; 4) ZAPEWNIENIE OPIEKI ZDROWOTNEJ W PROCESIE TRENINGOWYM I STARTOWYM; 5) POPULARYZOWANIE RUCHU NA ŚWIEŻYM POWIETRZU ORAZ KRZEWIENIE ZAMIŁOWANIA DO UPRAWIANIA RÓŻNYCH FORM WYPOCZYNKU; 6) ORGANIZOWANIE IMPREZ REKREACYJNYCH, ZLOTÓW, WYCIECZEK JAK I UDZIAŁ W IMPREZACH TEGO TYPU ORGANIZOWANYCH PRZEZ INNE ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA; 7) ORGANIZOWANIE DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ I TOWARZYSKIEJ Z UDZIAŁU CZŁONKÓW KLUBU I ICH RODZIN.	
4.	Kółko Rolnicze w Łubkach	REPREZENTOWANIE POTRZEB ORAZ INTERESÓW ZAWODOWYCH I SPOŁECZNYCH ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH WOBEC ORGANÓW ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ ORAZ PAŃSTWOWYCH I SPOŁECZNYCH JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH DZIAŁAJACYCH NA RZECZ ROLNICTWA I WSI.	23.07.2008 r.
5.	Stowarzyszenie Szansa dla Szafarni i okolic	1) PROWADZENIE DZIAŁANOŚCI CHARYTATYWNEJ; 2) UDZIELANIE POMOCY RODZINOM I OSOBOM ZNAJDUJĄCYM SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI LOSOWEJ LUB MATERIALNEJ; 3) PIELĘGNOWANIE TRADYCJI ORAZ ROZWÓJ ŚWIADOMOŚCI OBYWATELSKIEJ, KULTUROWEJ I RELIGIJNEJ; 4) PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZEJ; 5) UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU; 6) DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH; 7) AKTYWIZACJA I ROZWÓJ LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI; 8) DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI MIĘDZYPOKOLENIOWEJ; 9) PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI TERENÓW WIEJSKICH; 10) DZIAŁANIA NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POZOSTAŁYCH MIESZKAŃCÓW, JAKO FORMA ZAPOBIEGANIA NIEDOSTOSOWANIU SPOŁECZNEMU; 11) PODNOSZENIE POZIOMU KULTURY ESTETYCZNEJ, TROSKA O PIĘKNO NAJBLIŻSZEGO OTOCZENIA; 12) POPULARYZOWANIE KRAJOZNAWSTWA I TURYSTYKI; 13) PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO; 14) OCHRONA DÓBR KULTURY I ZABYTEKÓW NA TERENIE SZAFARNI I OKOLIC.	18.07.2016 r.
6.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dulska i okolic	1) PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI CHARYTATYWNEJ; 2) POMOC RODZINOM I OSOBOM W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ;	18.11.2010 r.

		<p>3) PIELEGNOWANIE TRADYCJI ORAZ ROZWÓJ ŚWIADOMOŚCI OBYWATELSKIEJ, KULTUROWEJ I RELIGIJNEJ;</p> <p>4) PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZEJ;</p> <p>5) OCHRONA I PROMOCJA ZDROWIA, UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU;</p> <p>6) DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH;</p> <p>7) AKTYWIZACJA I ROZWÓJ LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI;</p> <p>8) DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI MIĘDZYPOKOLENIOWEJ;</p> <p>9) PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI TERENÓW WIEJSKICH;</p> <p>10) DZIAŁANIA NA RZECZ DZIECI, MŁODZIEŻY I POZOSTAŁYCH MIESZKAŃCÓW JAKO FORMA ZAPOBIEGANIA NIEDOSTOSOWANIU SPOŁECZNEMU;</p> <p>11) PODNOSZENIE POZIOMU KULTURY ESTETYCZNEJ;</p> <p>12) POPULARYZOWANIE KRAJOZNAWSTWA I TURYSTYKI;</p> <p>13) OCHRONA DÓBR KULTURY I ZABYTKÓW NA TERENIE DULSKA I OKOLIC;</p> <p>14) PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO.</p>	
7.	Stowarzyszenie Marketingowe Rolników Indywidualnych "Farmer"	<p>1) TWORZENIE NAJBARDZIEJ KORZYSTNYCH WARUNKÓW ZAOPATRZENIA GOSPODARSTW ROLNYCH PROWADZONYCH PRZEZ CZŁONKÓW;</p> <p>2) TWORZENIE NAJBARDZIEJ KORZYSTNYCH WARUNKÓW ZBYTU PRODUKTÓW WYPRODUKOWANYCH W TYCH GOSPODARSTWACH;</p> <p>3) UPOWSZECHNIANIE WŚRÓD CZŁONKÓW WIEDZY NA TEMAT FUNKCJONOWANIA RYNKU WOLNEGO I EKONOMIKI GOSPODARSTW ROLNYCH;</p> <p>4) UPOWSZECHNIANIE WŚRÓD CZŁONKÓW WIEDZY Z ZAKRESU TECHNOLOGII PRODUKCJI ŻYWCA WIEPRZOWEGO, WOŁOWEGO, PRODUKCJI MLECZARSKIEJ, PRODUKCJI ROŚLINNEJ I INNYCH, WYMIANA WZAJEMNYCH DOŚWIADCZEŃ, UPOWSZECHNIANIE WŚRÓD CZŁONKÓW KORZYSTNYCH, OPTYMALNYCH ROZWIĄZAŃ EKONOMICZNYCH ZWIĄZANYCH Z FUNKCJONOWANIEM RYNKU ROLNEGO, ZARZĄDZANIEM I ORGANIZACJĄ PRODUKCJI W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH.</p>	06.11.2001 r.

Źródło: Opracowanie własne

1.2.6. Bezpieczeństwo

W 2020 roku Komenda Powiatowa Policji w Golubiu-Dobrzyniu wszczęła 526 postępowań przygotowawczych, tj. o 36 postępowań więcej aniżeli w analogicznym okresie roku 2019 r. Wskaźnik wykrywalności ogólnej ukształtował się na poziomie 85,03%, przy średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego – 74,55%.

Jeżeli chodzi o Gminę Radomin to statystyka naruszeń bezpieczeństwa i porządku publicznego kształtowała się wg poniższej tabeli.

Kategoria	Gmina Radomin
Przestępczość ogółem	36
Przestępstwa uznawane za najbardziej dokuczliwe społecznie (kradzieże, kradzieże z włamaniem, rozboje lub wymuszenia rozbójnicze, bójki lub pobicie, uszkodzenie mienia, kradzieże pojazdów, uszkodzenia ciała)	3
Osoby kierujące w stanie nietrzeźwości	4
Osoby kierujące po spożyciu alkoholu	0
Wypadki i kolizje drogowe	3
Osoby zabite lub ranne	3
Liczba interwencji policyjnych	117
Liczba wszczętych procedur „Niebieska karta”	7
Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	8

Źródło: Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

2. Sfera przestrzenna

2.1. Środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe

2.1.1. Rzeźba terenu

Na terenie Gminy Radomin przeważają dwa podstawowe typy rzeźby terenu. Środkową i południową część gminy stanowi płaska i miejscami falista wysoczyzna morenowa, natomiast w północnej części gminy występuje dolina Drwęcy. Osady powierzchniowe w obrębie wysoczyzny stanowią gliny oraz piaski zwałowe. Wysoczyzna morenowa jest przeważnie płaska, miejscami falista – wznosi się 105- 115 m n.p.m. i obniża się ku zachodowi i północy. Powierzchnię wysoczyzny urozmaicają takie formy wklęsłe jak rynny polodowcowe, doliny wód roztopowych, a także płytkie zagłębienia wytopiskowe, których dna są podmokłe, bądź wypełnione wodą. W dnach zagłębień zalegają często utwory organiczne, w postaci mułów oraz torfów. W morfologii obszaru wysoczyzny morenowej można dostrzec duże nagromadzenie rynien polodowcowych i dolin wód roztopowych. Poza doliną Rużca są to zwykłej formy niezbyt głębokie (do 10 m), wąskie (przeważnie o szerokości 50-100 m), jednak o długości sięgającej kilku kilometrów. Cechuje je urozmaicony i kręty przebieg. Formy często łączą się ze sobą, bądź krzyżują. Na południowy-wschód od wsi Piórkowo znajdują się

pozostałości wału ozowego. Ta forma rzeźby terenu powstała w wyniku akumulacji osadów piaszczystych oraz żwirowych w szczelinie lodowej. Obecnie zachowały się tylko fragmenty ozu – został zniszczony w wyniku eksploatacji kruszywa na cele budowlane. Najwyżej położonym punktem na terenie Gminy Radomin jest wzgórze morenowe na południowy-wschód od wsi Radomin – 135,0 m n.p.m., natomiast najniższym punktem jest dno doliny Drwęcy we wsi Płonko – 57,0 m n.p.m. Różnica wysokości sięga więc prawie 80 m, natomiast lokalne deniwelacje osiągają maksymalnie 40 m (na kontakcie wysoczyzny morenowej z doliną Drwęcy i rynną rzeki Ruziec)².

Strefa krawędziowa, między wysoczyzną morenową a doliną Drwęcy stanowi wyraźną dominantę w krajobrazie gminy. Krawędź jest wysoka (30-40 m) oraz rozcięta licznymi dolinkami bocznymi. Wyraźną dominantą krajobrazową jest również rynna polodowcowa wykorzystywana przez rzekę Ruziec. Północną i północno-zachodnią część Gminy Radomin zajmuje dolina Drwęcy. Jest wcięta w wysoczyznę morenową na głębokość 30-40 m. Szerokość doliny na obszarze gminy jest zróżnicowana, od 1 km na zachodzie i wschodzie do 2 km w części środkowej na terenie wsi Płonne. Strefa zboczowa jest silnie urzeźbiona – rozcinają ją licznie występujące dolinki boczne zróżnicowanej genezy (krótkie nieckowate doliny denudacyjne oraz wąskie, długie i głębokie doliny erozyjne). Dno doliny Drwęcy zbudowane jest z kilku poziomów terasowych oddzielonych od siebie różnej wysokości załomami. Powstały one w wyniku erozyjnej i akumulacyjnej działalności wód lodowcowych i wód rzecznych. Poziomy terasowe są zwykle płaskie oraz mają zmienną szerokość. Najszerszy poziom (68-70 m n.p.m.) występuje w rejonie od Rodzonego do Płonka. Poziomy terasowe składają się z osadów piaszczystych i piaszczysto-żwirowych o dużej miąższości. W obrębie teras rzecznych zauważyć można niewielkie i nieliczne obniżenia o charakterze równin biogenicznych zbudowane z osadów organogenicznych³.

2.1.2. Gleby

Na terenie Gminy Radomin przeważają gleby o wysokiej przydatności rolniczej. Są one jednym z najcenniejszych zasobów przyrodniczych na obszarze gminy, co w konsekwencji wpływa na rolniczy charakter gminy i predestynuje do rozwoju działalności rolniczej⁴.

Gmina zlokalizowana jest w zasięgu dwóch regionów glebowo-rolniczych – południowa część w Regionie Dobrzyńskim, natomiast północna wchodzi w skład Regionu Doliny Drwęcy. W Regionie Dobrzyńskim dominuje płaskorówninna, niskofalista i niskopagórkowata rzeźba terenu, która pozwala dla prowadzenia działalności rolnej. Pokrywą glebową tego terenu stanowią w większości gliny zwałowe, przeważnie silnie spiaszczone, piaski naglinowe oraz pyły wodnego pochodzenia, z których powstały gleby pseudobielicowe, brunatne kwaśne i wylugowane oraz czarne ziemie. W północnej części Gminy Radomin, w Regionie Drwęcy, przeważają gleby piaszkowe, torfowe, murszowe i aluwialne⁵.

Na obszarze Gminy Radomin dominującym typem gleb są gleby brunatne kwaśne oraz wylugowane. Charakteryzują się one dużą żyznością oraz właściwym uwilgotnieniem. Około 30% gruntów ornych stanowią gleby bielicowe i pseudobielicowe, wytworzone z glin bądź z piasków gliniastych. Występują przede wszystkim na płaskiej i niskofalistej wysoczyźnie morenowej. Zaliczają się do gleb o dobrej i średniej wartości użytkowej. Cechuje je okresowy niedobór wilgoci. Wyróżniającym się typem gleb na obszarze gminy są czarne ziemie właściwe i zdegradowane, wytworzone w procesie darniowo-glejowym z bogatych w substancje organiczne osadów bagiennych. Znajdują się w obniżeniach terenu, odznaczających się wysokim poziomem wód gruntowych. Gleby te pomimo

---

² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

⁴ Strategia rozwoju Gminy Radomin na lata 2014-2020

⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

znacznej żyzności ze względu na wadliwe stosunki wodno-powietrzne nie należą do urodzajnych oraz często wymagają zmeliorowania⁶.

Struktura gleb według klas bonitacyjnych przedstawiona została poniżej.

Tabela 13. Gleby według klas bonitacyjnych

Grunty orne		Użytki zielone	
klasa	ha	klasa	ha
I	0	I	0
II	2	II	0
III	467	III	16
IIIB	2 206		
IVA	2 329	IV	129
IVB	765		
V	385	V	143
VI	236	VI	30
VI Z	10	VI Z	2

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

Pod względem wartości rolniczej na obszarze Gminy Radomin występuje najwięcej gleb średnich klas bonitacyjnych (IIIB, IVa i IVb), które stanowią około 80% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Gleby te wytworzone są przede wszystkim z różnych piasków, żwirów gliniastych, glin, utworów pyłowych oraz piasków gliniastych. Na terenie gminy słabych gleb klas V i VI jest stosunkowo niewiele. Są one wytworzone głównie ze żwirów piaszczystych i gliniastych, piasków słabogliniastych. Są to gleby trudne do uprawy, często o stale za wysokim poziomie wód gruntowych. Wśród użytków zielonych dominującą jest klasą V - są to gleby mineralne, mułowo-torfowe, torfowe i murszowe o przeciętnych właściwościach fizycznych i chemicznych⁷.

Brak istotnych źródeł zagrożeń, przede wszystkim ze strony przemysłu powoduje, że gleby na obszarze gminy nie są ponadnormatywnie zanieczyszczone.

2.1.3. Szata leśna

Obszar Gminy Radomin charakteryzuje się bardzo małym udziałem lasów w strukturze użytkowania gruntów – stanowią one niecałe 10% powierzchni gminy. Nie są one rozmieszczone równomiernie. Lasy występują przede wszystkim w północnej części gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się w dolinie Drwęcy, a nieco mniejszy na północny-wschód od wsi Radomin. Środkowa i południowa część gminy jest praktycznie niezalesiona – występują tam bardzo dobre gleby na obszarze wysoczyzny morenowej. Jedynymi enklawami zieleni na bezleśnych obszarach rolniczych są parki podworskie. W Gminie Radomin znajdują się 3 parki podworskie we wsiach: Płonne, Radomin oraz Szafarnia. Ponadto znaczenie krajobrazowe mają liczne w gminie szpalery drzew wzdłuż dróg, w tym przede wszystkim aleja 350 drzew wzdłuż drogi Bocheniec-Radomin oraz aleja 209 drzew wzdłuż drogi Radomin-Piórkowo, które to zostały uznane za pomniki przyrody⁸.

Lasy w dolinie Drwęcy wykształcone są na siedlisku boru świeżego, miejscami boru mieszanego świeżego. W drzewostanie występuje przede wszystkim sosna średnich klas wiekowych. Na zboczach strefy krawędziowej doliny Drwęcy lasy wykształcone są na siedliskach lasu mieszanego, boru mieszanego świeżego oraz lasu świeżego. W drzewostanie przeważa sosna średnich klas wiekowych ze znacznym udziałem gatunków liściastych. Cechą charakterystyczną kompleksu leśnego

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

w obrębie strefy krawędziowej doliny Drwęcy jest występowanie modrzewia polskiego. Natomiast we wschodniej części gminy, na północny-wschód od Radomina, zlokalizowane jest nieduży kompleks leśny otoczony terenami upraw polowych. W jego drzewostanie dominuje sosna, z domieszką gatunków liściastych takich jak brzoza, dąb, klon oraz grab⁹.

Pod względem wskaźnika lesistości obszar Gminy Radomin zalicza się do najsłabiej zalesionych w powiecie golubsko-dobrzyńskim. Powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 758,05 ha, co stanowi 9,4% ogólnej powierzchni gminy. Jest to wartość zdecydowanie niższa niż średnia dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego (19,9%), jak i dla województwa kujawsko-pomorskiego (23,5%).

Tabela 14. Lasy na terenie Gminy Radomin

	2010	2014	2019
Grunty leśne ogółem (ha)	788,20	764,93	765,14
Lasy ogółem (ha)	781,20	757,92	758,05
Lesistość w %	9,7	9,4	9,4
Grunty leśne publiczne ogółem (ha)	584,70	584,67	584,88
Grunty leśne prywatne (ha)	203,50	180,26	180,26
Lasy publiczne ogółem (ha)	577,70	577,66	577,79
Lasy prywatne ogółem (ha)	-	180,26	180,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

2.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym Gmina Radomin położona jest w całości w dorzeczu Drwęcy, głównie w zlewni bezpośredniej Drwęcy oraz w zlewni Ruźca i Strugi Radomińskiej. Obszar gminy charakteryzuje się stosunkowo słabo rozwiniętą siecią hydrograficzną. Największymi rzekami są Drwęca i Ruziec, które są rzekami granicznymi. Jedyń większy dopływ Drwęcy to Struga Radomińska. Na terenie gminy przeważają małe ciek i odkryte kanały i rowy melioracyjne¹⁰.

Od strony północno-zachodniej rzeka Drwęca stanowi granicę gminy, natomiast od strony południowo-zachodniej granicę gminy wytycza rzeka Ruziec, będąca dopływem Drwęcy. Na terenie Gminy Radomin nie występują jeziora i większe zbiorniki wodne¹¹.

Rzeka Drwęca płynie w głębokiej i malowniczej dolinie, posiada klasycznie wykształcony system stopni terasowych. Jest to rzeka silnie meandrująca, tworząca rozległe i malownicze zakola praktycznie na całym odcinku w granicach gminy.

Struga Radomińska, będąca dopływem Drwęcy bierze początek z mokradeł na wschód od Radomina (na terenie gminy Brzuze). Długość ciek wynosi 15,7 km, natomiast powierzchnia dorzecza 34,4 km². Struga płynie wykorzystując płytką i wąską rynnę polodowcową. Jej koryto nie przekracza 1,5 m szerokości, a głębokość ciek wynosi około 0,5 m.

Rzeka Ruziec ma łączną długość 44,5 km, a jej dorzecze cechuje się gęstą siecią wodną. Rzeka w swym biegu wykorzystuje malownicze rynny polodowcowe, a zbocza często przekraczają 30 m

⁹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

¹⁰ Strategia rozwoju Gminy Radomin na lata 2014-2020

¹¹ Raport o stanie Gminy Radomin za 2019 r.

wysokości. Zlewnia jest typowo rolnicza. Brak jest większych źródeł zanieczyszczeń punktowych, a z powodu użytkowania rolniczego przeważają zanieczyszczenia obszarowe.

Ponadto na całym obszarze wysoczyzny morenowej występują liczne, z reguły niewielkie „oczka wodne” wypełniające dna bezodpływowych polodowcowych zagłębień wytopiskowych. Są one wykorzystywane przede wszystkim przez miejscową ludność dla celów bytowo-gospodarczych. Znaczne powierzchnie na terenie gminy Radomin zajmują bagna, mokradła oraz tereny podmokłe. Występują głównie w dolinie Drwęcy i Rużca, w dnach dolin wód roztopowych oraz w dnach zagłębień wytopiskowych na wysoczyźnie morenowej. Tereny te stanowią obszary naturalnej retencji wód mają ogromne znaczenie dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego stabilizując poziom wód gruntowych oraz stanowią miejsca bytowania drobnych gatunków fauny¹².

Wody powierzchniowe na obszarze Gminy Radomin charakteryzują się zadowalającą jakością. Zarówno rzeka Drwęca, jak i Ruziec są klasyfikowane w III klasie czystości. Jakość wód Strugi nie była badana od 1987 roku. Głównym źródłem zanieczyszczenia wód w Gminie Radomin jest sfera gospodarki komunalnej. Negatywnie na jakość wód wpływa również zachwianie reżimu hydrologicznego Strugi Radomińskiej, do której są odprowadzane ścieki oczyszczone z oczyszczalni. W okresach długotrwałej suszy zmniejsza się drastycznie przypływ wody, aż do sporadycznych zaników wody. W okresie wiosennym przepływy w rzece osiągają największe wartości i lokalnie tworzą się rozlewiska. Ponadto negatywnie na jakość wód powierzchniowych wpływa rolniczy charakter gminy. Rolnicze użytkowanie większości obszaru Gminy Radomin wiąże się z natężonym spływem zanieczyszczeń z terenów rolnych¹³.

Na terenie Gminy Radomin zagrożenie powodzią dotyczy pasa obszarów wzdłuż brzegów Drwęcy i Rużca. Pas ten ma zmienną szerokość i obejmuje obszar tzw. terasy zalewowej. Głównie zagrożenie to występuje w czasie wezbrań rzek, w czasie intensywnych opadów atmosferycznych latem i w czasie roztopów wiosennych¹⁴.

Wody podziemne

Obszar Gminy Radomin jest położony poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Wody gruntowe na obszarze gminy zalegają na zmiennych głębokościach. Na większości obszaru stanowiącej wysoczyznę morenową wody zalegają ponad 10 m poniżej powierzchni terenu. Płytko i bardzo płytko zalegają wody na obszarach zagłębień wytopiskowych, den dolin oraz rynien. W dolinie Drwęcy i Rużca poziom wód gruntowych zalega na zmiennej głębokości od 1 do 6-8 m p.p.t. W podmokłych obniżeniach i sąsiedztwie cieków oraz rowów woda gruntowa zalega płycej, około 1-1,5 m p.p.t. Przeznaczenie pod zabudowę takich terenów nie jest możliwe¹⁵.

2.1.5. Klimat

Wg <https://pl.climate-data.org> Gmina Radomin leży na 122 m nad poziomem morza. Panuje tu umiarkowany, ciepły klimat. Opady deszczu w Gminie są znaczące, występują nawet podczas suchych miesięcy. Opierając się na klasyfikacji klimatu Köppena i Geigera, ten klimat został sklasyfikowany jako Cfb. Średnia roczna temperatura w Gminie Radomin wynosi 8,9 °C. W ciągu roku średnie opady wynoszą 679 mm.

Na kolejnym wykresie przedstawiono klimatogram Gminy.

---

¹² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

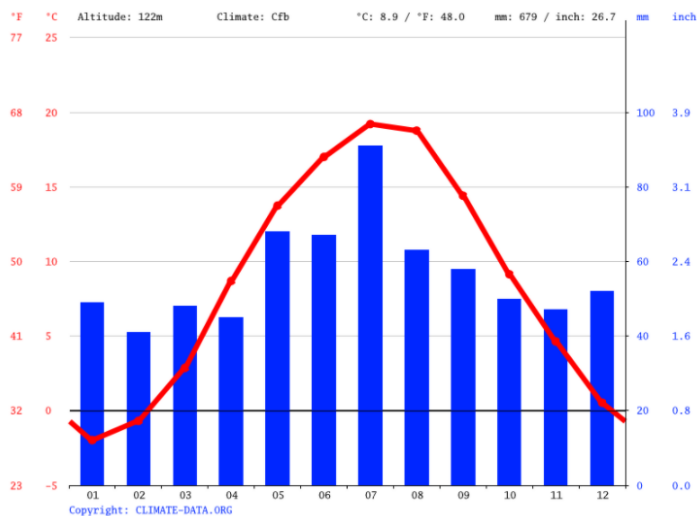
¹³ Strategia rozwoju Gminy Radomin na lata 2014-2020

¹⁴ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

¹⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radomin

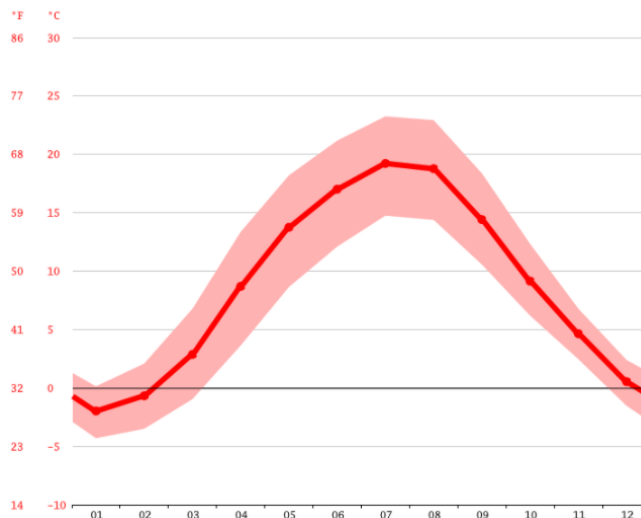
Wykres 5. Klimatogram Gminy Radomin

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Najsuchszym miesiącem jest luty, z 41 mm opadów. W lipcu natomiast opady osiągają wartość szczytową ze średnią 91 mm.

Wykres 6. Wykres temperaturowy Gminy Radomin

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Najcieplejszym miesiącem w roku jest lipiec ze średnią temperaturą 19.2 °C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń ze średnią -2.0 °C.

Tabela 15. Tabela klimatu Gminy Radomin

	styczeń	luty	Marsz	Kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień
Śr. Temperatura (° C)	-2	-0.7	2.9	8.7	13.8	17	19.2	18.8	14.4	9.1	4.6	0.5
Min. Temperatura (° C)	-4.3	-3.5	-1	3.6	8.6	12.1	14.8	14.4	10.6	6.2	2.5	-1.5
Max. Temperatura (° C)	0.1	2.1	6.8	13.4	18.2	21.2	23.3	22.9	18.4	12.3	6.8	2.4
Opady / Opady deszczu (mm)	49	41	48	45	68	67	91	63	58	50	47	52
Wilgotność(%)	85%	83%	76%	69%	68%	68%	71%	70%	74%	80%	87%	86%
Deszczowe dni (d)	8	7	8	7	9	9	10	8	7	8	8	9

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Różnica w opadach pomiędzy najsuchszym, a najmokrzejszym miesiącem wynosi 50 mm. Wahania roczne temperatur wynoszą 21.2 °C.

2.1.6. Ochrona przyrody

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na terenie Gminy Radomin znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- rezerwaty przyrody,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- użytki ekologiczne.

Rezerwaty przyrody:

Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące występujących na terenie Gminy Radomin rezerwatów przyrody.

Nazwa:

Bobrowisko.

Powierzchnia:

3,24 ha.

Rodzaj:

Leśny.

Opis:

Celem utworzenia rezerwatu przyrody „Bobrowisko” jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska modrzewia polskiego na granicy zasięgu. W skład rezerwatu wchodzi oddziały leśne 273f i 273g Nadleśnictwa Golub-Dobrzyń (obręb Konstancjewo) o łącznej powierzchni 3,24 ha. Dla rezerwatu został opracowany plan ochrony na lata 1996 – 2015. Na terenie rezerwatu od ponad 30 lat nie stwierdza się występowania samosiewów modrzewiowych. Czynnikiem wykluczającym naturalne odnawianie się modrzewia są niekorzystne warunki świetlne, głównie zbyt silne ocienienie dna lasu.

Nazwa:

Rzeka Drwęca.

Powierzchnia:

1,82 ha.

Rodzaj:

Faunistyczny.

Opis:

Północną i północno-zachodnią granicę Gminy Radomin stanowi rzeka Drwęca uznana w 1961 r., za rezerwat przyrody „Rzeka Drwęca”. Rezerwat obejmuje rzekę Drwęcę wraz z przybrzeżnym pasem o szerokości 5 m. Celem uznania rezerwatu jest ochrona środowiska wodnego i ryb w nim bytujących, w szczególności pstrąga, łososia, troci i certy. Na terenie Gminy Radomin powierzchnia rezerwatu wynosi 13,53 ha, w tym 7,41 ha na terenie wsi Rodzone, 4,37 ha na terenie wsi Płonko i 1,75 ha na terenie wsi Płonne.

Obszary chronionego krajobrazu:

Na terenie Gminy Radomin występuje jeden obszar chronionego krajobrazu.

Nazwa:

Dolina Drwęcy.

Powierzchnia:

2085 ha.

Opis:

Część obszaru gminy położona w obrębie doliny Drwęcy i Rużca o powierzchni łącznej 2085 ha (25,8% powierzchni gminy) objęta została ochroną prawną jako Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy. Obszar ten obejmuje dolinę rzeki Drwęcy wraz z otoczeniem i dolinę Rużca wraz z terenami przyległymi. Celem ochrony obszaru jest zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona dolin rzek wraz z pasem roślinności okalającej, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych, racjonalna gospodarka leśna, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk w obrębie Doliny Drwęcy i jej dopływów.

Obszary Natura 2000:

W Gminie Radomin występuje również jeden obszar zaliczany do sieci Natura 2000.

Nazwa:

Dolina Drwęcy.

Opis:

Jest to obszar ważny dla ochrony bogatej ichtiofauny i mozaiki siedlisk związanych z doliną rzeczną. Stwierdzono tu występowanie 12 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Sama Drwęca stanowi jedyny ichtiologiczny rezerwat na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Rzeka Drwęca i jej dorzecze objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych. Obszar stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym - występuje tu 11 gatunków z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym 7 gatunków ryb. Dodatkowym atutem obszaru jest jego kształt, sprzyjający zachowaniu tras migracji i rozprzestrzeniania się wielu gatunków fauny i flory.

Użytki ekologiczne:

Na terenie Gminy Radomin ustanowiono trzy użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 5,76 ha, których charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Charakterystyka użytków ekologicznych ustanowionych na terenie Gminy Radomin

Nazwa	Lokalizacja	Rodzaj	Data ustanowienia	Powierzchnia [ha]
nie nadano	Radomin, działka nr 283/1LP, 283/2LP	Bagno	07.08.1996	0,83
nie nadano	Szafarnia, działka nr 277/1LP	Bagno	07.08.1996	0,7
nie nadano	Płonko, działka nr 275/2LP	Bagno	07.08.1996	4,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://crfop.gdos.gov.pl/>

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Radomin ustanowiono 15 pomników przyrody, których szczegółową charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17. Pomniki przyrody na terenie Gminy Radomin

Lp.	KOD	Opis	Lokalizacja
1.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1488	grupa 122 drzew gatunku buk zwyczajny	Drzewa rosną w pasie drogi wojewódzkiej 534 relacji Grudziądz - Rypin
2.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1484	1484_1:Topola wiek ok. 150 lat, ładna korona, wysoka ; 1484_2:Lipa wiek ok. 150 lat, na wysokości ok. 10m rozchodzi się w 2 konary	Park wiejski w miejscowości Płonno
3.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1483	1483_1: Dąb-duża ładna korona; 1483_2: Dąb-duża ładna korona; 1483_3: Dąb-duża ładna korona; 1483_4: Dąb-duża ładna korona; 1483_5:Lipa drobnolistna - dwukonarowa, ładna korona drzewa	Park w miejscowości Szafarnia
4.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1482	1482_1:Dąb-wieko ok. 200 lat; 1482_2:Dąb-duża ładna korona, ubytki kory; 1482_3:Dąb-duża ładna korona;	Park w miejscowości Radomin
5.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1481	Grupa drzew	Teren kościoła parafialnego w Dulsku
6.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1480	Grupa drzew	Teren parku - Radomin
7.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1479	1479_1:Jesion wyniosły-ładny strzelisty; 1479_2:Kasztanowiec	Płonno, park prywatny, własność prywatna - p. Renata Radomska-

		biały-ladna duża korona, zaatakowany przez Szrotówka kasztanowcowiaczka; 1479_3: Lipa drobnolistna-ladna duża korona; 1479_4:Dąb szypułkowy-ladny wysoki;	Żurawska i p. Ewa Radomska Deutsch
8.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1478	Grupa drzew	Teren parku w Szafarni
9.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1476	Grupa drzew	Przy drodze Radomin - Piórkowo
10.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1475	Grupa drzew	Oddział 293b, leśnictwo Bobrowisko
11.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1474	drzewo (gatunek: Dąb - Quercus sp.; pierśnica: 161cm; obwód: 506cm; wysokość: 24m)	Wieś Piórkowo na terenie parku resztówki obecnie działka p. Tadeusza Wiśniewskiego
12.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1473	Grupa drzew	Oddział 706i leśnictwa Bobrowiska, na tzw. Górze Modrzewiowej
13.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1472	Drzewo	Park wiejski w miejscowości Radomin
14.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1471	drzewo (gatunek: Modrzew - Larix sp.; pierśnica: 107cm; obwód: 336cm; wysokość: 30m)	Park obok Szkoły Podstawowej w Płonne
15.	PL.ZIPOP.1393.PP.0405052.1470	brak danych	brak danych

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

2.1.7. Turystyka i rekreacja

Na obszarze Gminy Radomin występuje nieliczne trwałe zainwestowanie typu turystyczno-wypoczynkowego. Na zainwestowanie to składa się kilka gospodarstw agroturystycznych, Ośrodek Chopinowski pełniący funkcje kulturowe (dokładny opis w rozdziale 2.1.1. Kultura i sport), miejsce biwakowania zlokalizowane nad rzeką Drwęcą, boiska sportowe oraz wytyczone szlaki turystyczne (o których w dalszej części opracowania).

Tabela 18. Baza wypoczynkowa na terenie Gminy Radomin

Lp.	Obiekt wypoczynkowy	Miejscowość	Opis
1.	gospodarstwo agroturystyczne	Płonne	całoroczne; 4 miejsca noclegowe
2.	gospodarstwo agroturystyczne	Płonko	całoroczne; nauka jazdy konnej, wczasy w siodle, przejażdżki konne, łowienie ryb

3.	gospodarstwo agroturystyczne	Płonko	baza noclegowa łowienie ryb
4.	gospodarstwo agroturystyczne	Dulsk - Spiczyny	-
5.	Ośrodek Chopinowski	Szafarnia	- Muzeum F. Chopina - kompleks hotelowy na 13 miejsc noclegowych - kawiarnia - koncerty - organizacja sympozjów i szkoleń - usługi cateringowe
6.	miejsce biwakowania	Płonno	50 miejsc noclegowych przy moście nad rzeką Drwęcą

Źródło: ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOMIN

Preferencje dla rozwoju wypoczynku posiada północna część gminy w rejonie rzeki Drwęcy, przede wszystkim ze względu na swój niepowtarzalny charakter i malowniczość położenia. Środowisko przyrodnicze, zasoby kulturowe oraz moda na odmienny styl wypoczynku, to istotne elementy, które mogłyby sprzyjać rozwojowi agroturystyki i turystyki bazującej na wykorzystaniu szlaków turystycznych na terenie gminy. Sama Drwęca jest istotnym walorem środowiskowym i turystycznym Gminy o randze ogólnokrajowej i międzynarodowej. Rzeka jest uznawana za jeden z najpiękniejszych szlaków kajakowych w kraju. Na rzece odbywa się Międzynarodowy Splyw Kajakowy „Pojezierzem brodnickim – Drwęcą – Wisłą”, będący szansą rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej w okolicach rzeki. Należy jednakże podkreślić, że w chwili obecnej Gmina nie dysponuje żadną infrastrukturą turystyczną służącą rozwojowi turystyki wodnej w oparciu o rzekę Drwęcę.

Przez Gminę Radomin przebiega kilka szlaków turystycznych, które zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 19. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Gminy Radomin

Rodzaj szlaku	Opis
Pieszy	<p>Szlak pieszy, żółty im. Franciszka Łęgowskiego</p> <p>Opis:</p> <p>Szlak turystyki pieszy, koloru żółtego, przebiegający przez północną część obszaru Gminy i wsie: Płonko, Szafarnia, Płonno, Rodzone, jest fragmentem międzynarodowego szlaku E – 11 łączącego Holandię, poprzez Niemcy i Polskę, z Łotwą. Stanowi fragment Międzynarodowego Pieszego Szlaku Dalekobieżnego E11 Holandia – Niemcy – Polska – Łotwa (na terenie naszego województwa kujawsko-pomorskiego: Gniezno – Rogowo – Biskupin – Łabiszyn – Gniewkowo – Toruń – Golub- Dobrzyń – Szafarnia – Płonno – Rodzone - Brodnica – Górale). Przez teren Polski przebiegają cztery Europejskie Szlaki Dalekobieżne (w sumie jest ich 11), a ideą ich jest umożliwienie poznawania najciekawszych miejsc w Europie oraz integrowanie jej mieszkańców poprzez propagowanie turystyki przekraczającej granice państwowe.</p> <p>Początek szlaku:</p> <p>Toruń</p> <p>Koniec szlaku:</p> <p>Radomno</p> <p>Długość:</p> <p>160 km</p>

	<p>Długość na terenie gminy Radomin:</p> <p>ok. 8,5 km</p>
Rowerowy	<p>Szlak rowerowy, zielony TO 7003</p> <p>Opis:</p> <p>Szlak rowerowy przebiegający przez północną część obszaru gminy i wsie: Szafarnia, Płonne, jest fragmentem szlaku zielonego łączącego Toruń z Radomnem.</p> <p>Początek szlaku:</p> <p>Toruń</p> <p>Koniec Szlaku:</p> <p>Radomno</p> <p>Długość:</p> <p>130 km</p> <p>Długość na terenie gminy Radomin:</p> <p>ok. 6,5 km</p>
Pieszy	<p>Szlak pieszy Św. Jakuba</p> <p>Opis:</p> <p>Droga św. Jakuba to szlak pielgrzymkowy prowadzący przez teren gminy Radomin mianowicie przez miejscowości: Płonne i Szafarnia po śladzie międzynarodowego szlaku pieszego E 11.</p> <p>Camino de Santiago to najslawniejszy europejski szlak pielgrzymkowy, który zaczynał się niegdyś na Łotwie i prowadził przez Polskę, Niemcy i Francję na zachód, aż do Santiago de Compostela w zachodniej Hiszpanii, gdzie - według tradycji - znajduje się grób św. Jakuba Apostoła. W 1987 r. Szlak św. Jakuba został ogłoszony pierwszym Europejskim Szlakiem Kulturowym, a w 1993 r. został wpisany na listę Światowego dziedzictwa UNESCO. Rada Europy wystosowała apel do rządów państw, miast i organizacji pozarządowych o odtworzenie i utrzymywanie Drogi św. Jakuba. Dziś, oprócz Hiszpanii, swoje szlaki Camino - których w średniowieczu było wiele - mają m.in. Portugalia (Camino Portuques), Francja (Camino Frances) i Niemcy (Jakobswege). Również w Polsce trwają obecnie prace nad odtworzeniem Polskiej Drogi, Camino Polaco - prowadzącej od Ogrodników, przy granicy z Litwą, przez Olsztyn, Toruń, Gniezno i Poznań do Słubic na granicy z Niemcami. Polską Drogę z Olsztyna do Torunia poprowadzono w 2007 r. w oparciu o istniejące oznakowane szlaki turystyczne, głównie międzynarodowy szlak pieszy E-11, a także szlaki lokalne. Identyfikowane i wytyczane są pozostałe odcinki Polskiej Drogi - od Ogrodników do Olsztyna i od Torunia do Słubic. Polska Droga zostanie włączona w sieć szlaków europejskich i stanie się częścią wielkiej drogi - Camino Europeo.</p> <p>Długość na terenie gminy Radomin:</p> <p>ok. 8,5 km</p>
Wodny	<p>Szlak wodny na rzece Drwęcy</p> <p>Opis:</p> <p>Na terenie gminy Radomin znajduje się fragment szlaku wodnego na rzece Drwęcy. Trasę całego szlaku można przebyć w ciągu 10-12 dni. Według międzynarodowej klasyfikacji trudności Drwęcę zalicza się do klasy CL.I (przejazd łatwy: małe regularne fale, nieznaczne bystrza, łachy piaszczyste, mielizny, łatwe zakręty). Szlak łatwy, dostępny dla wszystkich rodzajów łodzi, tylko na kilku krótkich odcinkach występują kamienne bystrza.</p> <p>Szlak możliwy do połączenia z różnymi wariantami szlaków Kanału Elbląskiego (Szelążnicą, odnogą z Elbląga, odnogą z jez. Jeziorak do Miłomłyn, Iławką) i szlakami Pojezierza Brodnickiego.</p> <p>Długość:</p>

	<u>WARIANT I:</u>
	Początek szlaku:
	Ostróda nad jez. Drwęckim
	Koniec szlaku:
	Toruń (6 km od ujścia Drwęcy do Wisły)
	Długość:
	210 km
	Długość w granicach gminy:
	Radomin 6,5 km
	<u>WARIANT II:</u>
	Początek szlaku:
	Stare Jabłonki
Koniec szlaku:	
Toruń (6 km od ujścia Drwęcy do Wisły)	
Długość:	
225 km	
Długość w granicach gminy:	
Radomin 6,5 km	

Źródło: *Opracowanie własne*

Walory turystyczne Gminy nie przekładają się na dostępność infrastruktury o charakterze turystycznym. Dotyczy to w szczególności obiektów zbiorowego zakwaterowania, jak również ścieżek rowerowych. Ponadto, należy podkreślić brak infrastruktury służącej rozwojowi turystyki wodnej w oparciu o rzekę Drwęcę.

2.1.8. Dziedzictwo kulturowe

Zgodnie z najnowszym Zarządzeniem Nr 36/2020 Wójta Gminy Radomin z dnia 27 sierpnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radomin w poniższej tabeli przedstawiono liczbę zabytków nieruchomych oraz zabytków archeologicznych występujących na terenie Gminy.

Tabela 20. Liczba zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków Gminy Radomin w podziale na rodzaje

Rodzaj	Ilość
Zabytki nieruchome	65
Zabytków archeologicznych	548

Źródło: *Zarządzenie Nr 36/2020 Wójta Gminy Radomin z dnia 27 sierpnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radomin*

Na obszarze Gminy Radomin zewidencjonowano kilkanaście obiektów lub zespołów obiektów o wartościach kulturowych, które przetrwały do dnia dzisiejszego w różnym stanie zachowania. Analiza

zasobów kulturowych znajdujących się na terenie Gminy Radomin została przeprowadzona wg klasyfikacji wyróżniającej następujące grupy funkcjonalne:

- zabudowa mieszkalna,
- obiekty sakralne,
- obiekty użyteczności publicznej,
- obiekty techniki i kultury materialnej,
- pałace i dwory,
- parki,
- zespoły pałacowo- i dworsko-parkowe,
- cmentarze,
- nieruchome zabytki archeologiczne.

Jak wynika z analizy zasobów kulturowych Gminy Radomin, najliczniej zachowane grupy funkcjonalne stanowią: zabudowa mieszkalna, obiekty sakralne, pałace i dwory oraz cmentarze. Uzupełnieniem krajobrazu kulturowego terenu Gminy Radomin są przydrożne krzyże i kapliczki. Stawiano je w miejscach szczególnych i nieprzypadkowych, i jako takie stanowią one nierozłączny związek z pejzażem, jako jego charakterystyczne akcenty.

Poniżej opisano najważniejsze zabytki Gminy Radomin.

Obiekty sakralne:

Według hierarchii kościelnej wszystkie parafie działające na terenie Gminy Radomin należą do diecezji płockiej, dekanatu dobrzyńskiego n/Drwęcą. Poniżej opisano najważniejsze obiekty sakralne na terenie Gminy Radomin:

Kościół parafialny rzym.-kat., p.w. Wniebowzięcia NMP w Dulsku:

Za czas powstania kościoła podaje się dwie daty: 1720 r. i 2 poł. XVIII w. Kościół jest drewniany na podbudowie kamiennej. Ołtarz główny rokokowy z 4 ćw. XVIII w. z barokowym obrazem MB Niepokalanie Poczętej, dwa ołtarze boczne regencyjne z ok. 1730 r., ambona z k. XVIII w., sufity nawy i prezbiterium zdobione są malowidłami przedstawiającymi sceny biblijne oraz ornamenty florystyczno-geometryczne. Dzwonnica drewniana o podstawie kwadratowej, pochodząca z okresu powstania kościoła położona na północny-wschód od kościoła. Kościół wraz z dzwonnica wzniesiony został przez rodzinę Działyńskich. Przy kościele grobowiec znajduje się Józefa Wysockiego i ogrodzenie kościoła.

Zdjęcie 13. Kościół parafialny rzym.-kat., p.w. Wniebowzięcia NMP w Dulsku

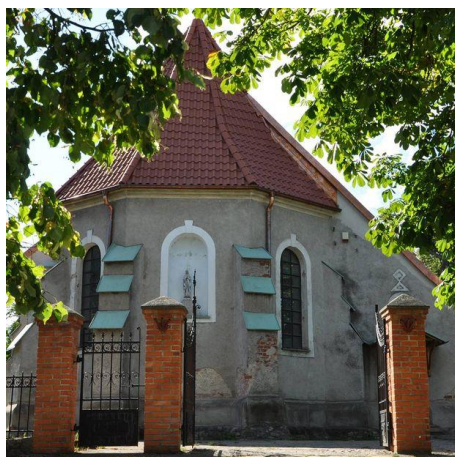

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Parafia_Wniebowzi%C4%99cia_Naj%C5%9Bwi%C4%99tszej_Maryi_Panny_w_Dulsku

Kościół parafialny rzym.-kat., murowany p.w. św. Jakuba w Płonem:

Wzniesiony w 1402 r. na miejscu dawnego kościoła, przebudowany przez Erazma Kretkowskiego, kasztelana brzeskiego w XVI w. Odnowiony w XIX w. Kościół murowany. We wnętrzu ołtarz główny klasycystyczny z barokowym obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem, dwa ołtarze boczne i ambona z XVIII/XIX w., rokokowa chrzcielnica z poł. XVIII w. Przy kościele murowana dzwonnica i pomnik Jana Dziewanowskiego.

Zdjęcie 14. Kościół parafialny rzym.-kat., murowany p.w. św. Jakuba w Płonem

Źródło: <https://pl-pl.facebook.com/swiakubplonne>

Kościół parafialny rzym.-kat. p.w. św. Mikołaja w Radominie:

Kościół wybudowany ok. XIV w., przebudowany ok. XVII w. i ok. XVIII/XIX w. Kościół gotycki z wieżą o cechach barokowych, murowany z kamienia, szczyty i wieża z cegły (wieża otynkowana). Wnętrze zdobione współczesną polichromią z trzema ołtarzami dębowymi z relikwiami św. Władysława oraz ośmiogłosowe organy z XVIII w. zbudowane przez Michała Ignacego Lachowskiego.

Zdjęcie 15. Kościół parafialny rzym.-kat. p.w. św. Mikołaja w Radominie

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Parafia_%C5%9Bw._Miko%C5%82aja_w_Radominie

Pałace i dwory:

Szafarnia:

Historia Ośrodka Chopinowskiego w Szafarni sięga roku 1949. Jego działalność została zainaugurowana 25 września „Festiwarem Chopinowskim” połączonym z wystawą zaprojektowaną przez Mieczysława Tomaszewskiego. Podczas koncertu wystąpili m.in. Stanisław Szapinalski, Irena Jęsiakówna oraz Pomorska Orkiestra Symfoniczna pod batutą Arnolda Rezlera. Wówczas powstała również Izba Pamięci Fryderyka Chopina, nad którą patronat objęli robotnicy z Cukrowni w Ostrowitem.

7 IX 1952 roku odbyła się uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej, nadania Szkole w Szafarni imienia Fryderyka Chopina oraz przekształcenia Izby Pamięci w Ośrodek Kultu Fryderyka Chopina. Zaplecze lokalowe Ośrodka było nadal bardzo skromne. Zajmował on dwie sale w budynku szkoły.

W latach 1957 – 77 Ośrodek przyjął oficjalną nazwę Salonu im. F. Chopina. Podstawowym problemem utrudniającym organizowanie koncertów był brak fortepianu. Pierwszy fortepian został zakupiony w 1977 roku, wówczas również Salon Muzyczny został wyposażony w liczne nagrania muzyki F. Chopina oraz adapter stereofoniczny.

Mimo że nazwa ośrodka ulegała ciągłym zmianom, to formy jego działalności były niezmiennie i koncentrowały się głównie wokół koncertów i wernisaży.

W latach 1970 – 76 z powodu braku zainteresowania władz lokalnych Ośrodek popadał w coraz większą ruinę i był całkowicie zamknięty dla odwiedzających go turystów.

W 1979 roku w Dworku Dziewanowskich wybuchł pożar, który sprawił, że działalność ośrodka ponownie uległ zawieszeniu. Wiele eksponatów przekazanych przez Towarzystwo im. F. Chopina w Warszawie uległo zniszczeniu.

W latach 1980 – 1988 przeprowadzono kompleksowy remont budynku.

Zdjęcie 16. Pałac w Szafarni

Źródło: <http://www.szafarnia.art.pl/historia/>

10 września 1988 roku, po 8 latach remontu, w obecności władz wojewódzkich i lokalnych nastąpiło oficjalne otwarcie Ośrodka Kultury im. Fryderyka Chopina w Szafarni. Wydarzeniu temu towarzyszył recital Ewy Pobłockiej połączony z czytaniem Kuriera Szafarskiego przez aktora Igora Śmiałowskiego.

Ośrodek został wyposażony w nowe sprzęty, m. in. w fortepian marki Petrof. Ośrodek zajmował już cztery pomieszczenia na parterze budynku (sala koncertowa, sala muzealna, salonik i hol), natomiast piętro dworku Dziewanowskich nadal zajmowała Szkoła Podstawowa w Szafarni. Stopniowo zagospodarowany został teren zabytkowego parku.

W lutym 2004 roku Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął uchwałę o współprowadzeniu od 1 września 2004 roku wraz z Gminą Radomin nowego Ośrodka Chopinowskiego. Instytucja ta przejęła wszystkie pomieszczenia po zlikwidowanej szkole podstawowej.

Ośrodek nadal prowadzi ożywioną działalność koncertową i edukacyjną.

Zespoły pałacowo- i dworsko-parkowe:

Płonne:

Zespół dworsko-parkowy powstały ok. XIX wieku. Z całości pierwotnego założenia do dnia dzisiejszego zachował się budynek gospodarczy murowany z cegły, brama dworska oraz park z bogatym drzewostanem.

Zdjęcie 17. Zespół dworsko-parkowy w Płonnem

Źródło: <http://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/10948/Plonne/>

2.2. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna

2.2.1. Infrastruktura transportowa

Drogi

Długość dróg w poszczególnych kategoriach na terenie Gminy Radomin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Kategorie i długości dróg na terenie Gminy Radomin

Kategoria drogi	Długość [km]
Krajowe	0
Wojewódzkie	8,1
Powiatowe	40,35
Gminne	107,5
Wewnętrzne	0

Źródło: Dane z UG w Radominie

W 2020 roku przebudowano, bądź zmodernizowano następujące odcinki dróg:

- zakończono inwestycję rozpoczętą w 2019 r. pn. „Przebudowa drogi gminnej nr 110322C w miejscowości Rętwiny”, na odcinku 950mb (dofinansowanie z Funduszu Dróg Samorządowych).
- przebudowa drogi gminnej nr 110311C Bocheniec – Piórkowo. Przebudowano drogę na odcinku 960 mb (dofinansowanie z Funduszu Dróg Samorządowych).
- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Radomin. Przebudowano drogę na odcinku 940 mb (dofinansowanie z Funduszu Dróg Samorządowych).
- przebudowa drogi gminnej nr 110342C Dulsk – Dulsk – Spiczyny. Przebudowano drogę na odcinku 802 mb (dofinansowanie z Funduszu Dróg Samorządowych).

Ponadto zmodernizowane zostały odcinki dróg, gdzie prace wykonywał Samorządowy Zakład Budżetowy i tak są to drogi w miejscowości:

- Radomin, droga gminna w Łubkach,
- Radomin, droga gminna nr 110345C,
- Dulsk–Frankowo, droga gminna (poprawa drogi po obfitych opadach deszczu),
- rozwożenie tłucznia i kruszywa na drogach gminnych w związku z zaplanowanym budżetem funduszu sołectkiego poszczególnych sołectw.

Oprócz wymienionych modernizacji na bieżąco zostały naprawiane drogi gminne, które wymagały poprawy jakości dojazdu mieszkańców na terenie Gminy Radomin- przeprowadzał je Samorządowy Zakład Budżetowy.

Ścieżki rowerowe

Na terenie gminy nie występują żadne ścieżki rowerowe. Poniższa tabela przedstawia istniejące ciągi piesze.

Tabela 22. Istniejące chodniki (2020 r.)

Istniejące ścieżki pieszo-rowerowe/chodniki
- ścieżek rowerowych brak - chodnik przy drodze wojewódzkiej nr 534 relacji Grudziądz – Rypin - chodnik przy drodze powiatowej w Dulsku - chodnik przy drodze powiatowej w Radominie - chodnik przy drodze powiatowej w Szafarni - chodnik przy drodze powiatowej w Płonem - chodnik przy drodze powiatowej w Piórkowie

Źródło: Dane z UG w Radominie

2.2.2. Punkty oświetleniowe

Na terenie Gminy Radomin znajdują się 124 punkty oświetleniowe z oprawami sodowymi o długości linii kablowych 0,296 km oraz linii napowietrznych 9,025 km. Właścicielem infrastruktury jest Energa Oświetlenie sp. z o.o., która zajmuje się wszelkimi czynnościami niezbędnymi do zapewnienia oświetlenia oraz utrzymywania infrastruktury w dobrym stanie technicznym. Gmina Radomin stara się w razie potrzeb mieszkańców podnosić standard oświetlenia na terenie gminy.

W Radominie są wykorzystywane również lampy uliczne zasilane energią słoneczną – ich liczba wynosi 28 sztuk.

2.2.3. Infrastruktura telekomunikacyjna

Na obszarze Gminy Radomin sieć telefonii stacjonarnej i komórkowej jest dosyć dobrze rozwinięta. Główny operator telefonii stacjonarnej na terenie gminy to Orange. W 2010 roku wskaźnik dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosił 180,8 telefonicznych łączy głównych na 1 000 mieszkańców, w roku 2014 wskaźnik ten wynosił już tylko 113,6, a w 2017 roku jedynie 81,2 (dane: GUS). Spadek zainteresowania telefonią stacjonarną wiąże się z prężnym rozwojem i popularyzacją telefonii komórkowej. Na terenie gminy występuje zasięg telefonii komórkowej sieci T-Mobile, Plus, Orange i Play.

Obszar Gminy Radomin nie należy do obszarów zagrożonych wykluczeniem cyfrowym, a najlepsza sytuacja w zakresie dostępności do Internetu występuje na terenie największych miejscowości gminy: Radomin, Dulsk, Płonne i Szafarnia.

Gmina Radomin położona jest na obszarze objętym budową nowoczesnej sieci światłowodowej, umożliwiającej dostęp do szerokopasmowego Internetu, współfinansowanej przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Budowa sieci planowana jest przez firmę NEXERA Sp. z o.o. na terenie następujących sołectw: Płonne, Szafarnia, Jakubkowo, Radomin, Rętwiny, Szczutowo, Łubki.

2.2.4. Gospodarka wodno-ściekowa

W zakresie rozwoju i utrzymania sieci wodociągowo-kanalizacyjnej oraz planów rozwoju sieci w roku 2019 dokonywano bieżących konserwacji i napraw urządzeń wodno-kanalizacyjnych.

W kwestii rozwoju sieci w najbliższym czasie Gmina zamierza skorzystać z dofinansowania na budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz podjąć działania zmierzające do rozbudowy sieci wodociągowej na terenie Gminy Radomin.

W poniższej tabeli znajdują się dane dotyczące korzystania z sieci wodociągowej.

Tabela 23. Sieć wodociągowa w Gminie

Wskaźnik	Wartość (2015)	Wartość (2016)	Wartość (2017)	Wartość (2018)	Wartość (2019)	Wartość (2020)
Długość sieci wodociągowej [km]	207,90	207,90	209,76	209,76	209,76	209,76
Liczba osób korzystających z sieci	4092	4057	4040	4067	4079	4074
Ilość wody dostarczonej do gospodarstw [tys. m ³]	176142	170592	179198	181798	193168	195734
Ilość przyłączy wodociągowych [szt.]	2	14	8	9	11	10
Średnie zużycie wody na mieszkańca [m ³]	3	3	3	3	3	3

Źródło: Dane Gminy

Poniżej przedstawiono tabelę, która zawiera dane liczbowe dotyczące korzystania z sieci kanalizacyjnej.

Tabela 24. Sieć kanalizacyjna

Wskaźnik	Wartość (2015)	Wartość (2016)	Wartość (2017)	Wartość (2019)	Wartość (2020)
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	19,06	19,06	19,06	19,06	19,06
Liczba osób korzystających z sieci	1146	1146	1146	1146	1164
Liczba przyłączy do budynków [szt.]	321	322	322	322	327
Ilość ścieków odprowadzana [m3] SUROWE	26228	22027	24159	26433	26751

Źródło: Dane Gminy

Jak wynika z powyższego, liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej latach 2015-2020 nie uległa zmianie. Liczba przyłączy między rokiem 2015, a 2020 zwiększyła się o 5 szt.

2.2.5. Sieć gazowa

Obecnie, teren Gminy nie jest zgazyfikowany.

2.2.6. Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Radomin, obowiązuje od 1 lipca 2013 r. Całość zmian systemowych powiązana jest z monitorowaniem sposobu postępowania z odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości, przedsiębiorców oraz gminy. Zarówno na gminy jak i podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, nałożono obowiązek składania sprawozdań z realizacji tych zadań.

W szczególności, obowiązek ten odnosi się do osiągnięcia określonych poziomów odzysku i recyklingu odpadów komunalnych oraz redukcji masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska. Gmina Radomin osiągnęła wymagane poziomy dotyczące:

- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania,
- poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
- poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła.

Systemem gospodarki odpadami komunalnymi zostały objęte nieruchomości zamieszkałe na terenie gminy oraz nieruchomości niezamieszkałe. Gmina w zamian za uiszczony przez właścicieli nieruchomości opłaty odbierała każdą wytworzoną przez nich ilość odpadów komunalnych zmieszanych oraz zbieranych w sposób selektywny, tj. szkła, papieru, metalu, tworzyw sztucznych oraz wyposażała nieruchomości w worki niezbędne do gromadzenia odpadów selektywnie zbieranych.

Ze złożonych przez mieszkańców Gminy Radomin deklaracji wynika, że systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na dzień 31.12.2019 r. zostało objętych 1087 gospodarstw domowych oraz 40 nieruchomości niezamieszkałych.

Na dzień 31.12.2019 r. selektywną zbiórkę zadeklarowało 938 gospodarstw domowych, w sposób zmieszany odpady gromadzi 149 gospodarstw. Natomiast selektywną zbiórkę zadeklarowało tylko 9 właścicieli nieruchomości niezamieszkałych. Pozostałe 31 właścicieli nieruchomości niezamieszkałych zadeklarowało zbiórkę odpadów w sposób zmieszany.

Tabela 25. Zmieszane odpady zebrane na terenie Gminy i Powiatu w tonach

	2017	2018	2019
Powiat golubsko-dobrzyński	10 910,68	11 287,06	11 677,69
Gmina Radomin	526,18	517,50	527,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba zmieszanych odpadów zebranych w roku 2019 na terenie Gminy wyniosła 527,46 ton. Dane pokazują, że liczba ta w latach 2017-2019 utrzymuje się na podobnym poziomie.

2.2.7. Energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii

Gmina jest zasilana ze stacji elektroenergetycznej GPZ zlokalizowanej w Golubiu-Dobrzyniu, gdzie pracują dwa transformatory 110/15 kV o mocy 10 MVA każdy. W oparciu o wymieniony GPZ pracuje sieć średniego napięcia zasilana liniami magistralnymi. Przez teren gminy przebiega napowietrzna linia krajowego systemu energetycznego 400 kV przez wsie Szafarnia Pólka, Kamionka, Dulsk i Wilczewko. Operatorem sieci elektroenergetycznej na terenie gminy Radomin jest ENERGA S.A.N, a terenie gminy Radomin nie występuje sieć ciepłownicza. Potrzeby ciepłe mieszkańców gminy zabezpieczone są w oparciu o źródła indywidualne (kotłownie wbudowane, piece stałociepne, ogrzewanie elektryczne akumulacyjne, ogrzewanie kominkowe itp.). Emisje energetyczne z gospodarstw domowych korzystających z tradycyjnych źródeł energii stanowią najistotniejsze zanieczyszczenia do powietrza atmosferycznego, niemniej jednak nie wpływają one w znaczącym stopniu na pogorszenie stanu powietrza atmosferycznego w gminie.¹⁶

Jeśli chodzi o odnawialne źródła energii, to na terenie Gminy, wykorzystanie energii słonecznej poprzez indywidualnych użytkowników jest coraz częściej praktykowana tym terenie. Dzięki programom dofinansującym mieszkańcy coraz częściej są zainteresowani montażem paneli fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych. Urząd Gminy od roku 2017 zamontował 49 sztuk instalacji fotowoltaicznych w gospodarstwach domowych, w tym jeden kolektor słoneczny na budynku Zespołu Szkół w Radominie oraz jedna instalacja fotowoltaiczna na budynku administracyjnym Urzędu Gminy w Radominie. Mieszkańcy również we własnym zakresie rozwijają tego typu infrastrukturę, wznosząc m.in. farmy fotowoltaiczne. W Radominie są wykorzystywane również lampy uliczne zasilane energią słoneczną – ich liczba wynosi 28 sztuk.

W zakresie energii wiatrowej na terenie gminy funkcjonują 4 elektrownie wiatrowe o łącznej mocy 4,1 MW, w tym: 3 elektrownie wiatrowe w Dulsku, w tym jedna o mocy wytwórczej 2 MW oraz dwie o mocy wytwórczej 0,8 MW każda; 1 elektrownia wiatrowa w Szafarni o mocy wytwórczej 0,5 MW.

2.2.8. Mieszkalnictwo

Zasób mieszkaniowy na terenie Gminy Radomin w roku 2020 przedstawiał się następująco:

- Lokale socjalne: 3 lokale socjalne,

¹⁶ Źródło: <https://bip.radomin.pl/plik,4378,projekt-strategii-rozwoju-gminy-radomin.pdf>: II.4.5. Infrastruktura energetyczna

- Lokale komunalne: 5 lokali komunalnych.

Zarówno lokale socjalne jak i komunalne są wynajmowane przez Gminę Radomin.

Tabela 26. Wykaz lokali stanowiących mieszkaniowy zasób Gminy Radomin

L.p.	Miejscowość	Powierzchnia lokalu [m ²]
Lokale komunalne		
1.	Radomin 28, lokal nr 2/1, 87-404 Radomin	33,60
2.	Radomin 30a, lokal nr 1, 87-404 Radomin	20,48
3.	Szafarnia 2a, lokal nr 4, 87-404 Radomin	65,72
4.	Szafarnia 2a, lokal nr 2, 87-404 Radomin	47,59
5.	Szafarnia 2a, lokal nr 3, 87-404 Radomin	25,58
Lokale socjalne		
6.	Radomin 28, lokal nr 2/2, 87-404 Radomin	22,11
7.	Radomin 35, lokal nr 1, 87-404 Radomin	35,64
8.	Radomin 28, lokal nr 2/3, 87-404 Radomin	18,35

Źródło: Dane z UG w Radominie

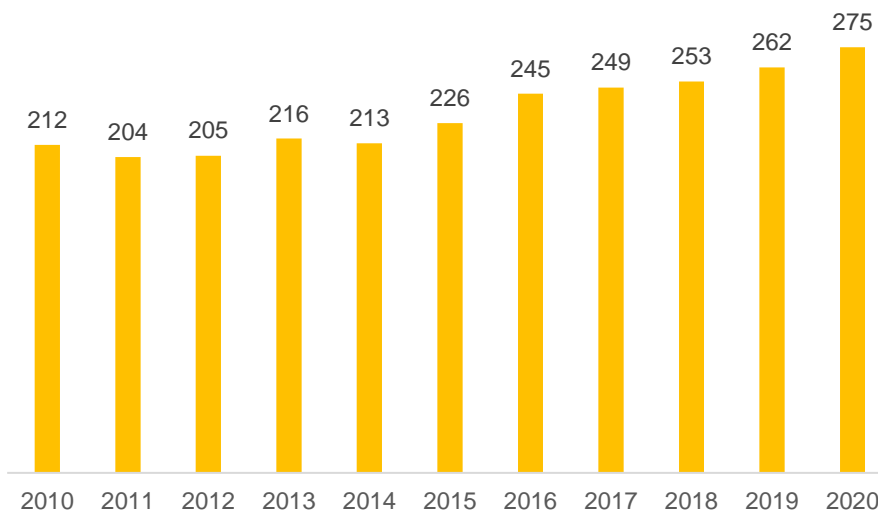
3. Sfera gospodarcza

3.1 Gospodarka

3.1.1. Podmioty Gospodarcze

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie Gminy Radomin według stanu na koniec 2020 r. wynosi 275. W odniesieniu do roku 2010 liczba przedsiębiorstw wzrosła o 29,72%.

Wykres 7. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, BDL

Na terenie Gminy Radomin najmniej jest przedsiębiorstw działających w branży: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 31. Dobrze rozwija się branża do której zalicza się przemysł i budownictwo – 90 firm. W kategorii: pozostała działalność jest ich aż 154.

Wykres 8. Podział przedsiębiorstw wg grup sekcji prowadzonej działalności (2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, BDL

Do najważniejszych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy Radomin należy zaliczyć:

- De Heus sp. z o. o. (Radomin) – zakład zajmujący się produkcją pasz i koncentratów,
- Zakład Przetwórstwa Zbóż DACSA Polska Sp. z o.o. – zakład przetwórstwa kukurydzy,
- Punkt sprzedaży firmy Ampol Merol – sprzedaż artykułów do produkcji rolnej.

Należy podkreślić, że pomimo bardzo korzystnych warunków do prowadzenia działalności rolniczej, sfera produkcji i usług związanych z przetwórstwem rolno-spożywczym jest stosunkowo słabo rozwinięta. Na terenie gminy obserwuje się również bardzo niski udział produkcji przemysłowej w gospodarce gminy. W gminie nie są zlokalizowane żadne większe zakłady przemysłowe, co wynika

przede wszystkim z rolniczego profilu gospodarki gminnej. Z kolei baza usługowa jest skupiona głównie w Radominie.

3.1.2. Rolnictwo i leśnictwo

Rolnictwo stanowi podstawę w użytkowaniu gruntów na terenie Gminy Radomin. Użytki rolne stanowią prawie 84,4% ogólnej powierzchni gminy. Rolniczy charakter gminy wynika przede wszystkim ze sprzyjających do rozwoju tej branży gospodarki warunków przyrodniczych. Wysoka jakość gleb predestynuje gminę do rozwoju produkcji roślinnej. Na terenie gminy funkcjonuje 770 gospodarstw rolnych, których struktura powierzchniowa przedstawia się dosyć korzystnie. Gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha stanowią 34%. Warto podkreślić, że ponad 1/5 gospodarstw w gminie Radomin stanowią gospodarstwa o powierzchni ponad 15 ha.¹⁷

Poniżej przedstawia się szczegółowy wykaz gruntów stanowiących własność Gminy, pogrupowanych wg użytków wskazanych w ewidencji gruntów.

Tabela 27. Wykaz gruntów stanowiących własność Gminy Radomin

Lp.	Przeznaczenie użytkowe gruntów stanowiących własności Gminy	Powierzchnia Gruntów
I	Użytki rolne	
1	Grunty orne	6313,0662
2	Sady	57,6530
3	Grunty rolne zabudowane	133,9450
II	Grunty leśne	
1	Lasy	582,9129
2	Grunty zadrzewione i zakrzewione	21,4887
III	Grunty zabudowane i zurbanizowane	
1	Tereny mieszkalne	0,00
2	Tereny przemysłowe	0,00
3	Tereny zabudowane pozostałe	0,00
4	Zurbanizowane tereny niezabudowane	0,00
5	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	0,00
6	Tereny komunikacyjne	0,00
IV	Tereny różne	0,00
V	Wody	0,5300
VI	Nieużytki	151,29
VII	Pozostałe grunty	25,07
VIII	Grunty związane z działalnością gospodarczą	4,6
IX	Użytki zielone	286,1516
Razem powierzchnia gruntów [ha]		7576,707

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy

3.1.3. Tereny inwestycyjne

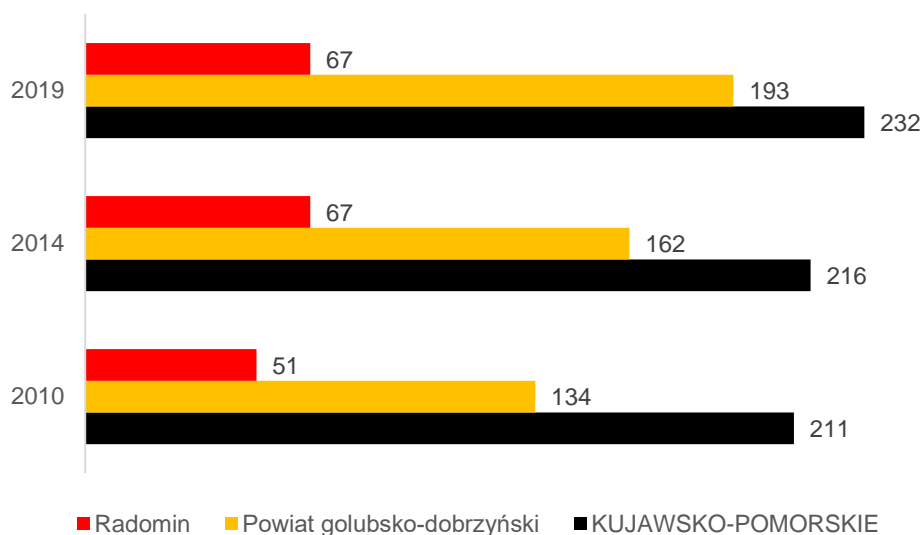
Zgodnie z raportem Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014. Województwo kujawsko-pomorskie gmina Radomin została zaliczona do klasy E potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin dla gospodarki narodowej w 2012 roku, co oznacza, że gmina charakteryzuje się niską atrakcyjnością lokalizacyjną i nie stwarza korzystnych warunków do lokowania na jej terenie inwestycji. Powyższe wynika m.in. z braku uzbrojonych terenów inwestycyjnych, jak również braku zorganizowanego systemu wspierania przedsiębiorczości.

¹⁷ Strategia rozwoju Gminy Radomin na lata 2014-2020

3.1.4. Rynek pracy

Wskaźnik pracujących wyrażony liczbą osób pracujących w przeliczeniu na 1 000 ludności w 2019 r. Gminy Radomin wyniósł 67 os. i był zdecydowanie niższy niż wskaźnik dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego (193 osoby). W porównaniu z rokiem 2014 nastąpił wzrost liczby osób pracujących na tym obszarze o 13 osób, jednak nadal liczba ta jest bardzo niska.

Wykres 9. Pracujący na 1 000 ludności w latach 2010, 2014, 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Stopa bezrobocia w powiecie golubsko-dobrzyńskim na koniec roku 2019 kształtowała się na poziomie 9,9% (2020 r. - 11,8%), przy średnim poziomie stopy bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim – 7,9% na koniec 2019 r. (2020 r. - 8,9%).

Liczbę bezrobotnych na obszarze Gminy Radomin na tle danych dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy w latach 2010, 2014, 2019, 2020

Jednostka terytorialna	Liczba bezrobotnych		Rok
	Mężczyźni	Kobiety	
Radomin	70	112	2020
Powiat golubsko-dobrzyński	880	1 349	
Radomin	54	92	2019
Powiat golubsko-dobrzyński	668	1 187	
Województwo kujawsko-pomorskie	25 490	38 570	
Radomin	111	177	2014
Powiat golubsko-dobrzyński	1 547	2 135	
Województwo kujawsko-pomorskie	57 033	70 078	
Radomin	140	161	2010
Powiat golubsko-dobrzyński	1 632	1 903	

Województwo kujawsko-pomorskie	63 705	75 696	
--------------------------------	--------	--------	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL oraz danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu-Dobrzyniu

W 2019 r. na terenie Gminy Radomin było zarejestrowanych 146 osób bezrobotnych. W porównaniu z rokiem 2010 ogólna liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 155 (spadek o 51,50%). W 2020 r. nastąpił wzrost liczby bezrobotnych - 182 osoby (o 36 osób) w porównaniu z rokiem 2019.

Według danych GUS, znaczną część osób bezrobotnych na obszarze Gminy w roku 2019 stanowiły kobiety (63,01%). Jest to wartość nieco niższa niż dla powiatu (63,99%). W 2020 r. na obszarze Gminy kobiety stanowiły 61,54% ogólnej liczby bezrobotnych, przy wartości dla powiatu – 60,52%.

3.1.5. Budżet Gminy

Z analizy danych dotyczących budżetu Gminy Radomin zrealizowanego w latach 2017 – 2019, zarówno w zakresie dochodów, jak i ponoszonych wydatków, wynika że na przestrzeni trzech lat dochody gminy systematycznie rosły, natomiast wydatki w 2018 r. znacząco wzrosły, jednak w 2019 r. nastąpił ich spadek. W 2017 roku dochody Gminy Radomin były równe kwocie 16 086 808,00 zł, w 2018 roku - 17 430 837,12 zł, natomiast w 2019 roku wyniosły 18 714 344,23 zł. Największy udział w kwocie ogólnej dochodów Gminy Radomin w poszczególnych latach miały dochody bieżące, które w 2019 roku stanowiły 93,65% wszystkich dochodów.

Natomiast wydatki gminy w 2017 roku były równe kwocie 16 611 940,08 zł, w 2018 roku - 19 349 868,21 zł, by w 2019 roku wynieść 18 377 211,33 zł. Największy udział w kwocie ogólnej wydatków Gminy Radomin w poszczególnych latach miały wydatki bieżące, które w 2019 roku stanowiły 91,53% wszystkich wydatków.

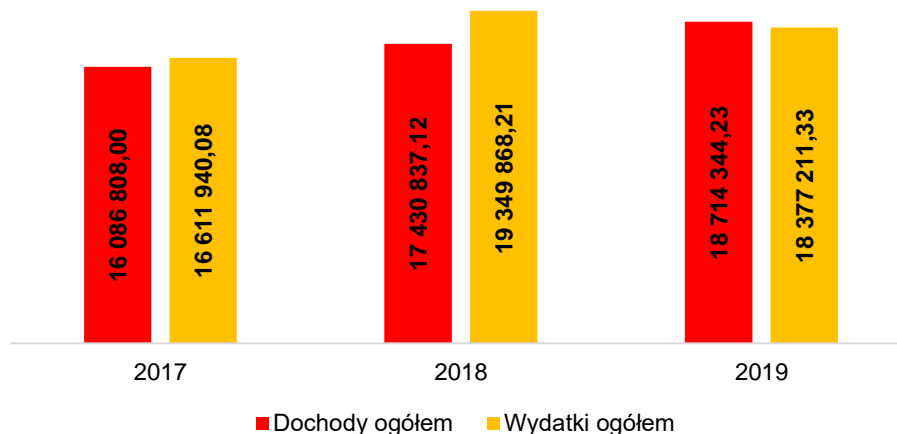
Tabela 29. Dochody i wydatki budżetowe Gminy Radomin w latach 2017 – 2019 (w zł)

	2017	2018	2019
I. Dochody ogółem, w tym:	16 086 808,00	17 430 837,12	18 714 344,23
1. Dochody bieżące	15 705 632,00	16 339 657,47	17 525 529,44
2. Dochody majątkowe	381 176,00	1 091 179,65	1 188 814,79
II. Wydatki ogółem, w tym:	16 611 940,08	19 349 868,21	18 377 211,33
1. Wydatki bieżące	14 303 719,67	15 629 125,28	16 821 441,27
2. Wydatki majątkowe	2 308 220,41	3 720 742,93	1 555 770,06
III. Deficyt/ nadwyżka budżetowa (I-II)	-525 132,08	-1 919 031,09	337 132,90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Radomin

Budżet Gminy Radomin zrealizowany w latach 2017 – 2019 pokazuje, że w latach 2017-2018 wystąpił deficyt, natomiast w roku 2019 wystąpiła nadwyżka budżetowa - dochody w tym roku były wyższe niż poniesione wydatki.

Wykres 10. Dochody i wydatki budżetowe Gminy Radomin w latach 2017 – 2019 (w zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Radomin

Największy udział w dochodach budżetu w 2019 roku stanowiły dochody z działów „Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej”, „Rodzina” oraz „Różne rozliczenia”. Struktura dochodów na przełomie lat 2017-2019 jest zasadniczo niezmienna.

Tabela 30. Dochody budżetu Gminy Radomin według wybranych działów (w %)

	2017	2018	2019
	udział %		
Rolnictwo i łowiectwo	2,9	4,7	3,4
Transport i łączność	2,9	1,2	2,9
Gospodarka mieszkaniowa	0,3	0,1	0,3
Administracja publiczna	0,5	0,5	0,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	-	-	-
Różne rozliczenia	34,5	30,5	31,8
Oświata i wychowanie	2,9	6,3	5,8
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2,7	2,0	1,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,6	0,4	0,3
Rodzina	28,8	26,7	28,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,0	1,9	2,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,2	0,2	0,2
Kultura fizyczna	-	-	-
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek	21,4	25,1	22,3

nieposiadających osobowości prawnej			
Pozostałe	0,3	0,4	0,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Statystycznego Vademecum Samorządowca

Największym udziałem procentowym w wydatkach budżetu Gminy Radomin w roku 2019 charakteryzowały się działy „Oświata i wychowanie” oraz „Rodzina”. Struktura wydatków na przełomie lat 2017-2019 jest zasadniczo niezmienna, jednak zauważalne jest ograniczenie wydatków w dziale „Transport i łączność”.

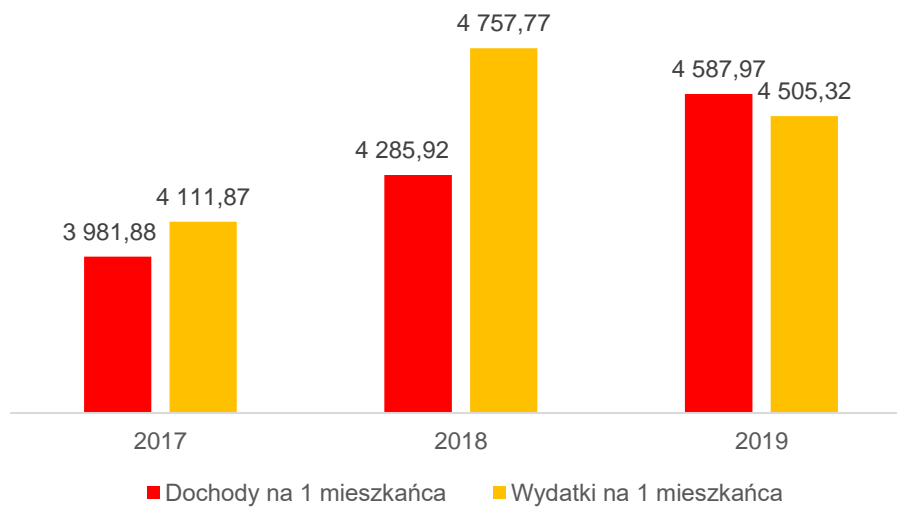
Tabela 31. Wydatki budżetu Gminy Radomin według wybranych działów (w %)

	2017	2018	2019
	udział %		
Rolnictwo i łowiectwo	6,7	3,0	4,5
Transport i łączność	9,5	13,6	8,2
Gospodarka mieszkaniowa	0,1	0,2	0,3
Administracja publiczna	9,0	9,4	9,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,6	0,9	2,0
Różne rozliczenia	0,2	-	-
Oświata i wychowanie	29,9	32,1	30,7
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	4,9	3,9	4,3
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,2	0,8	1,1
Rodzina	27,9	24,4	29,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,9	2,4	2,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,8	3,2	3,6
Kultura fizyczna	1,2	0,7	1,0
Działalność usługowa	0,7	0,9	0,4
Ochrona zdrowia	0,4	0,2	0,2
Pozostałe	2,0	4,3	2,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Statystycznego Vademecum Samorządowca

Dochody budżetowe Gminy Radomin w przeliczeniu na jednego mieszkańca w przeciągu ostatnich trzech lat systematycznie rosły i w roku 2019 na osobę zamieszkującą gminę przypadło 4 587,97 zł. Analiza wydatków w tym okresie wskazuje, że w 2018 r. wydatki uległy wzrostowi do 4 757,77 zł na osobę, by w 2019 r. spaść o 252,45 zł w stosunku do roku 2018.

Wykres 11. Wydatki i dochody budżetowe Gminy Radomin na jednego mieszkańca w latach 2017 – 2019 (w zł)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Radomin oraz sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Radomin